Kvalitetsprogram

Södra Änggården

Detaljplan för Stadsutveckling vid Olof Asklunds gata

Arbetsgrupp
Göteborgs stad
Jonas Hallberg, Stadsbyggnadskontoret
Patrik Glansholm, Stadsbyggnadskontoret
Fredrik Asphult, Trafikkontoret

Okidoki Arkitekter
Anna Nilsson, Okidoki Arkitekter
Erik Hallberg, Okidoki Arkitekter
Hedda Arlid, Okidoki Arkitekter
Benjamin Gillner, Okidoki Arkitekter

02 Landskap
My Lekberg Hellström, 02 Landskap
Johanna Verbaan, 02 Landskap
Maja Henoch, 02 Landskap

ÅF
Malin Kärnhagen Wolff, ÅF

Referensgrupp
Göteborgs stad
Jennie Gaver, Fastighetskontoret
Maja Moberg, Park och Natur
Johan Pheiffer, Lokalsekretariatet

Exploatörer
Lisa Häggdahl, Platzer Fastigheter AB
Joakim Majava, Xtera Fastigheter AB
Tomas Freiholz, Wallenstam AB

Innehåll

Kvalitetsprogram

Innehåll

Förord
Så läser du kvalitetsprogrammet 4

Syfte
Syfte med kvalitetsprogrammet 5

Bakgrund
Beläget mellan skog & stad 6

Mål
Målsättning för stadsdelen 7

Stadsdel

Stadsbyggnadsidé
Porten till Änggården 11
Bikeability, miljö och tillgänglighet 12
Stadsliv för människor 13
Läget i staden 14
Goda förutsättningar 14
Planerade närliggande projekt 17

Strukturplan
Kvartersstruktur 18
Stadsdelens funktioner 20
Grönstruktur och stråk 21
Gator och mobilitet 22
Kopplingar 23
Belysning 24
Barnen i Södra Änggården 25

Allmän platsmark

Parker och platser
Brynet 30
Grönkilen 33
Norra parken 34
Södra parken 36
Torget 37

Gator
Gatornas karaktär 38
Markbeläggning 38
Olof Asklunds Gata 39
A Odhners Gata 40
Fältspatsgatan 41
Glimmergatan 42
Korsningspunkter 43
Lågfartsgata 44

Möblering allmän plats
Utrustat för cykel 46
Sittmöbler/hybrider 46
Belysning 47

Kvartersmark

Bebyggelse
Kvarterets bostadstypologier 50
Övrig bebyggelse 50
Högre hus 51
Taklandskapet 52
Fasader och material 53
Bottenvåningar 54
Entréer 55
Portgångar 55
Balkonger 56
Cykelparkering 57
Konst och innovation 58

Kvarteret
Typkvarter med grönska 59
Gårdar 60
Pocketparker 61

Skola och förskolor
Skolan vid platån 62

Parkering
Parkeringshus 64
Övriga byggnader 64

K.1
Omslagsbild. Flygvy över stadsdelen.
Rendering: Okidoki Arkitekter.

Förord

Kvalitetsprogrammet är en bilaga till Detaljplanen för Stadsutveckling vid Olof Asklunds gata. Det har framställts av Okidoki Arkitekter och 02 Landskap i samråd med Stadsbyggnadskontoret Göteborgs Stad, Trafikkontoret, exploatörer och ÅF.

Så läser du kvalitetsprogrammet

Kvalitetsprogrammet är upplagt i tre kapitel. *Stadsdelen* beskriver övergripligt ambitionerna och förutsättningarna i området medan kapitlen *Allmän platsmark* och *Kvartersmark* gör några principiella nedstamp på viktiga platser i blivande Södra Änggården.

Parallellt med Kvalitetsprogrammet görs en genomförandestudie (GFS) av ÅF med färdigställande hösten 2017.

Kvalitetsprogrammet är en bilaga till detaljplanen.

Arbetsprocess

Kvalitetsprogrammet baseras på material framtaget till en Handbok för Södra Änggården, initierad av Platzer Fastigheter. Det materialet har sedan arbetats vidare med i en serie möten under våren 2017.

SÖDRA ÄNGGÅRDEN
GÖTEBORGS BÄSTA PLATZER

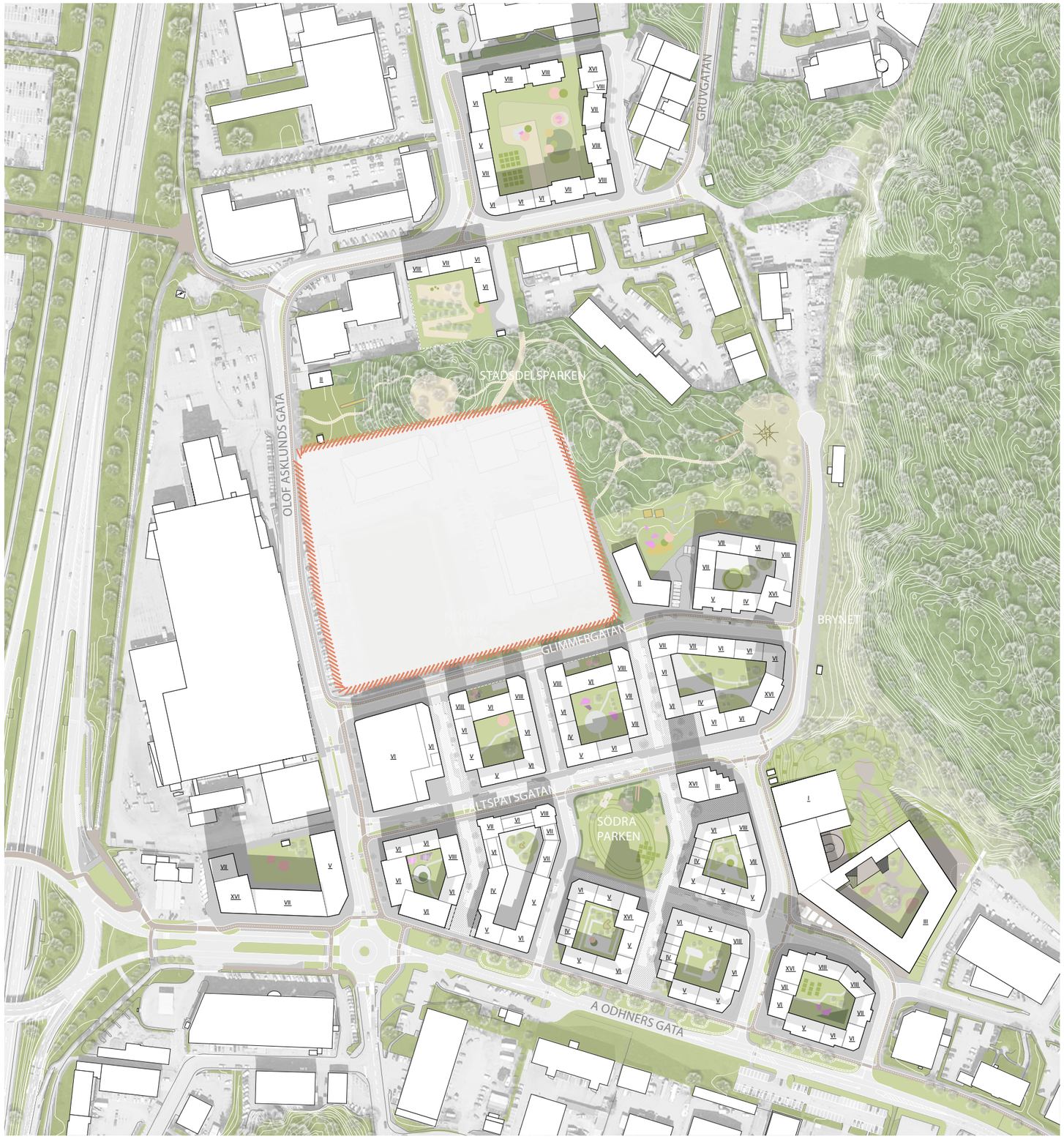

K.2
Området fullt utbyggt. SKALA 1:3000 (A3)
Illustrationsplan: Okidoki Arkitekter.

Hanteras i separat detaljplan.

Syfte

Syfte med kvalitetsprogrammet

Detta kvalitetsprogram har upprättats av Platzer AB och Wallenstam AB som en bilaga till detaljplanen för Olof Asklunds gata i Högsbo, Göteborg, hädanefter kallat Södra Änggården. Det kompletterar planbeskrivningen och visar på en grundläggande basstandard som säkrar stadsdelens attraktivitet och kvalitet på kort och lång sikt.

Programmet identifierar och motiverar inom vilka delar av stadsdelen som en högre ambition än standardutformning är önskvärd. Det beskriver och förklarar även kopplingar och gränssnitt mellan privat kvartersmark och allmän platsmark, för att skapa en väl sammanhållen stadsdel.

Då utbyggnaden av Södra Änggården kommer att ske under lång tid är kvalitetsprogrammet ett verktyg för att säkra att de kvaliteter som eftersträvas finns med under projektets gång. Programmet utgör ett hjälpmedel för kommande projektering, bygglovshantering, byggande och förvaltning av bebyggelsen och anläggningar inom planområdet. Syftet är att inspirera till att utveckla stadsdelen långsiktigt och bidra till en god livsmiljö för människor.

Bakgrund

Beläget mellan skog & stad

Nordöstra Högsbo, blivande Södra Änggården, är idag ett typiskt verksamhetsområde utbyggt från 1960-talet och framåt. Det är beläget på kort cykelavstånd från Linnéplatsen, och med direktkontakt till Änggårdsbergens naturreservat. Med cykel når man även havet på kort avstånd. Pågens bagerianläggning utgör ett tydligt landmärke för stadsdelen.

Idag når man stadsdelen lättast med bil från Dag Hammarskjöldsleden, antingen från Linnéplatsen i norr eller från Järnbrott och Sisjön i söder.

Dag Hammarskjöldsleden är planerad att omvandlas från trafikled till boulevard, vilket gör att Södra Änggården kommer få ett bättre stadsläge i framtiden.

Upprinnelsen till projektet var ett intiativ från Platzer Fastigheter, som äger ett flertal av fastigheterna i området.

Södra Änggården ingår i Göteborg Stads storsatsning på bostadsbyggande BoStad 2021. Totalt i denna satsning ingår uppförandet av 7000 bostäder över hela Göteborg, där Södra Änggårdens första etapp står för 600 av dessa.

Planen för Södra Änggården medger totalt ca 1 900 lägenheter.

K.3
Området idag.
Illustration: Okidoki Arkitekter.

Hanteras i separat detaljplan.

K.4
Området fullt utbyggt.
Illustration: Okidoki Arkitekter.

Mål

Målsättning för stadsdelen

- Att skapa en stadsmiljö för alla med mottot ”Välkommen till ett skönare stadsliv”.
- Området Södra Änggården, hädanefter kallat stadsdelen, blir i sin helhet en ny port till Änggårdsbergens naturreservat.
- Kvartersstaden ska användas som ett tydligt ramverk, inom vilket stort utrymme lämnas för variation i gestaltning.
- För att uppnå det ”sköna stadslivet” krävs en viss nivå av täthet, variationsrikedom och service. Under den första etappen koncentreras byggnationen i några kvarter för att skapa ett stadssammanhang sinsemellan från första början.
- Närheten till Änggårdsbergen är en styrka i området, vilket ska förstärkas.
- Stärka kopplingarna till omkringliggande områden.

1

Kapitlet beskriver övergripligt stadsdelen Södra Änggården. Här presenteras vad som föreslås på vilken plats och varför.

Stadsdel

Stads-byggnadsidé

En varierad stadsmiljö

En stadsdel som ska ha möjlighet att vara till för alla kräver en variationsrik miljö med olika typer av platser, byggnader och funktioner. I Södra Änggården skapas platser för barn och för gamla, gratis aktiviteter som lekplatser och parker men även utrymme för kommers och arbetsplatser.

Staden och kvarteret

Kvartersstaden används som ett tydligt ramverk där gator och allmän plats-mark utgör en gemensam bas. Stort utrymme lämnas för variationsrikedom på kvartersmark. Genom att successivt byta ut vissa av dagens byggnader mot nya kvarter, kommer stadsdelen att växa fram tillsammans med det som re-dan finns. Utformningen ska bidra till ett hållbart resande och främja gång, cykel och kollektivtrafikresande.

De olika aktörernas samspel och arkitektoniska variationer sinsemellan ligger till grund för den mix som är kärnan i upplevelsen av stadsrummet och kvarteren i Södra Änggården.

Strategier för att uppnå variation:

- Olika typologier som kompletterar varandra
- Flera ägandeformer och olika innehåll
- Byggnadshöjder anpassas efter ljusinfall
- Skiftande material och detaljer

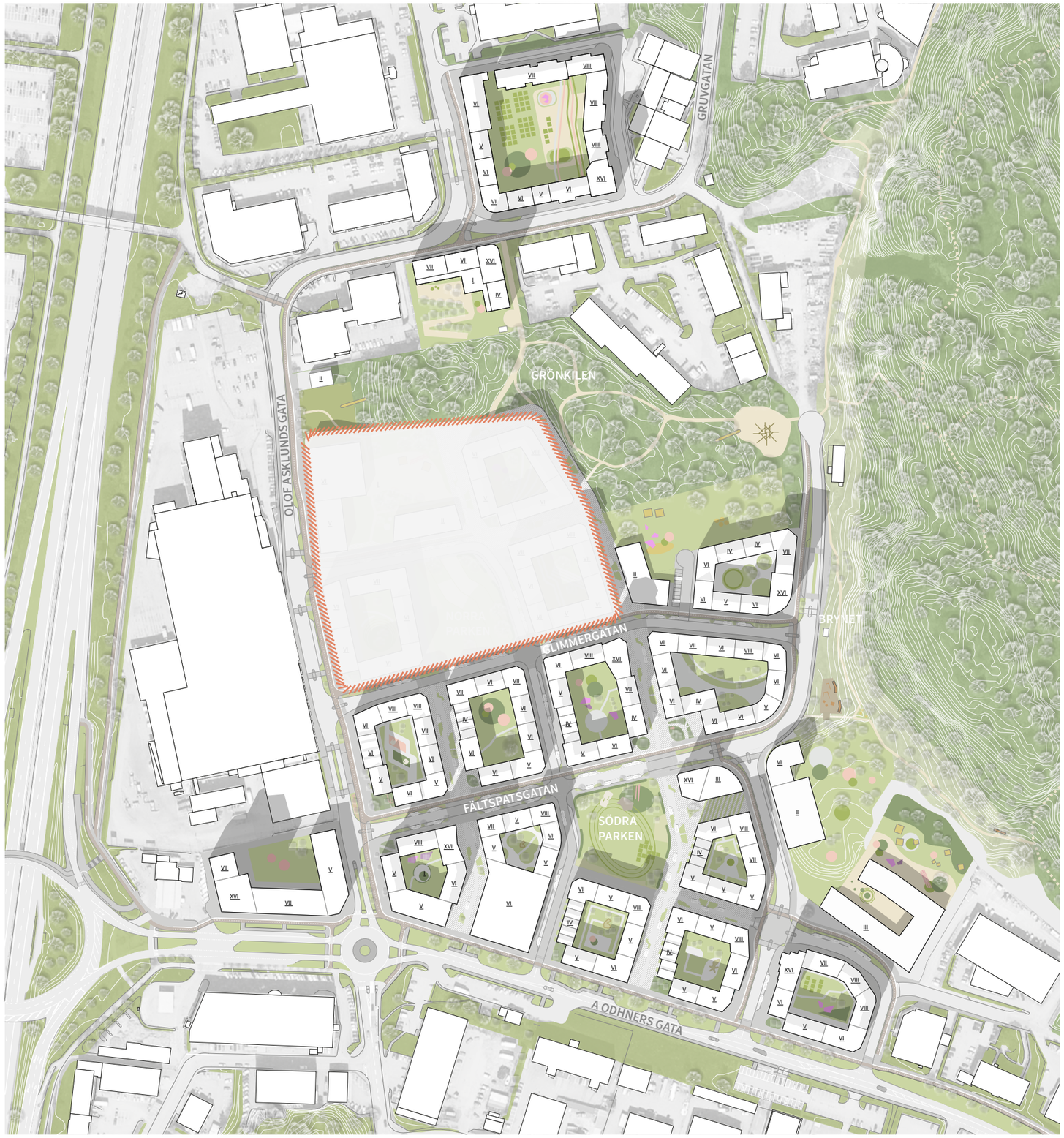

1.5
Stadsdelen Södra Änggården.
Illustrationsplan: Okidoki Arkitekter.

SKALA 1:3000 (A3) 0 150 m

Hanteras i separat detaljplan.

1.6
Södra Änggården från Änggårdsbergen.
Rendering: Okidoki Arkitekter.

Porten till Änggården

Södra Änggården blir i sin helhet en ny port till Änggårdsbergens naturreservat. Stadsdelen utgör en målpunkt med sina bostäder och arbetsplatser, men den bidrar också till att tillgängliggöra Änggårdsbergens naturreservat från intilliggande områden i sydväst.

Stadsdelen ska bli tät, grön, variations- och innehållsrik, samt landa i Högsbo som en skön bit stad med närkontakt till natur.

Grönstrukturen

Närheten till Änggårdsbergen är en styrka i området, vilken ska förstärkas genom gestaltningen av gator, parker och torg.

Stråk till grönområden och vegetation kopplar samman kvarter och gata med naturområdena.

Södra Änggården i korthet:

- Stadsdelen blir en port till Änggårdsbergen
- Täthet och närhet gör stadsdelen livfull
- Närhet till grönområden förstärks genom stråk från stad till grönska

Bikeability, miljö och tillgänglighet

Ambitionen är att stadsdelen ska ha ett aktivt gatuliv. Det innebär god tillgång till lokaler och handel, men även att det ska finnas plats för olika trafikslag inom området samt att förstärka trafikslagens anslutningar till sin direkta omgivning.

Bikeability - det levande cykelstadslivet

Bikeability betyder stort fokus på cykling vilket, tillsammans med ändamålsenlig gestaltning, ger tillbaka rörelsefriheten till människorna i staden. Stadsdelens centrala läge och stråkens flacka topologi gör valet av cykel till ett rimligt alternativ för fler. Resultatet är gator med platt men tydlig hierarki som dimensioneras efter andelen trafikslag.

Miljösmart

Södra Änggården utformas så att ett resurseffektivt leverne underlättas. En långsiktigt miljösmart stadsdel med energieffektiva byggnader och gator där hållbara transporter möjliggörs.

Tillgängligt

Kollektivtrafik, entréer och stråk är tillgängliga – inga onödiga hinder. Områdets funktioner anpassas med god framkomlighet för rullator och rullstol.

Paradigmskifte:

- Bikeability främjas och cykel blir ett rimligt transportalternativ för fler
- Gestaltning medger stor rörelsefrihet
- Rullator och rullstol är trafikslag vars framkomlighet säkerställs i stadsdelen

1.7
Gatuvy över Olof Asklunds Gata.
Rendering: Okidoki Arkitekter.

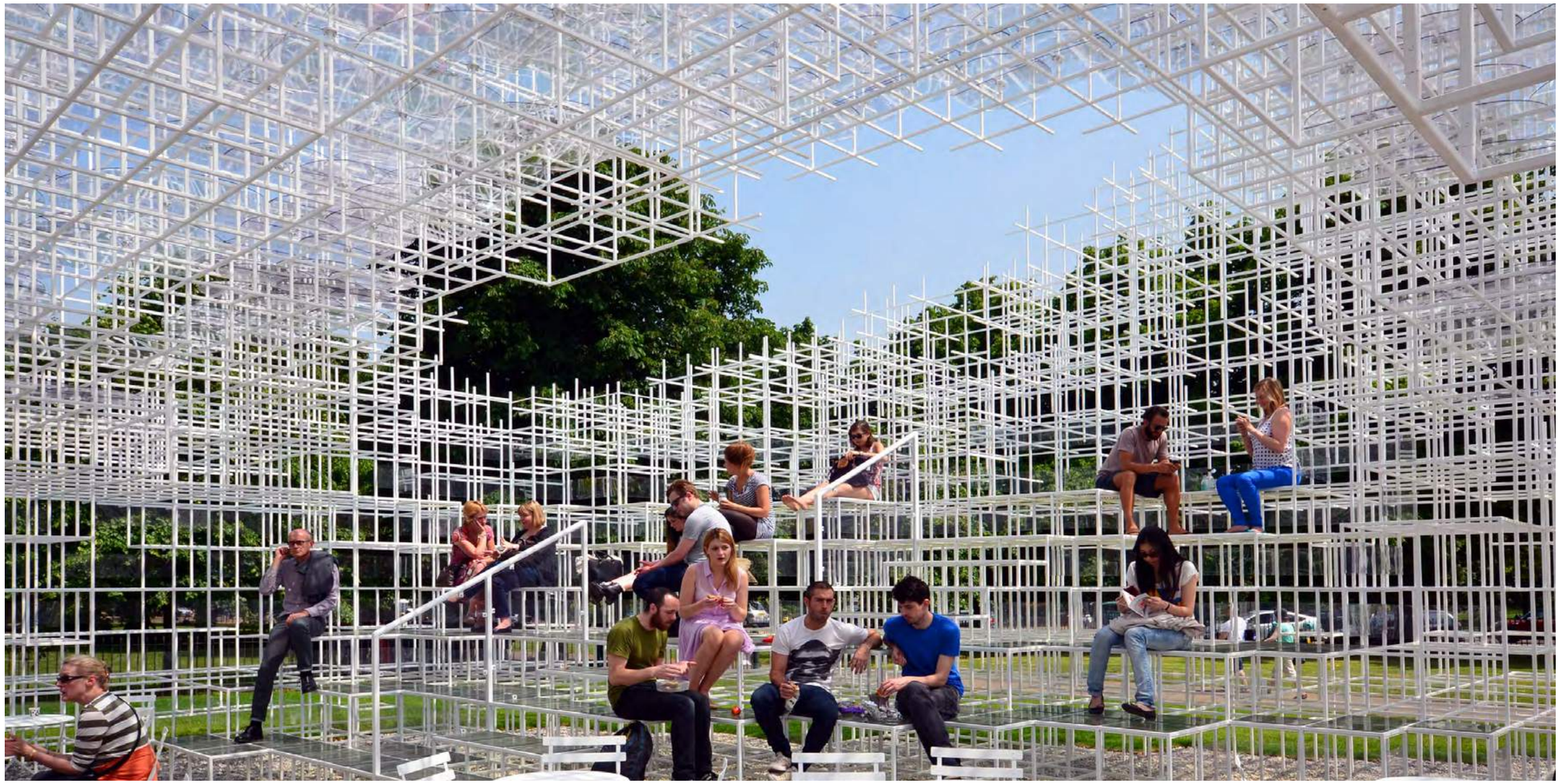

Stadsliv för människor

Stadsdelen anpassas till den mänskliga skalan och hastigheten. Det innebär gångvänliga gator med en varierad bottenvåning och tydliga rumsliga sammanhang av både privat och offentlig karaktär. Gatan blir det tydligaste offentliga rummet där stadsdelens invånare möts. Gården utgör kvarterets mötesplats som stödjer de boendes behov av användbara utemiljöer för cykelmek, odling och lek.

Förankring under byggtiden

För att uppnå ett skönt stadsliv krävs en viss nivå av täthet, variation och service. Under den första etappen koncentreras byggnationen till några täta kvarter och en stadsdelspark för att skapa ett sammanhang direkt. Från bebyggelsen leder ett tydligt stråk längs Fältspatsgatan till Änggårdsbergen, som tillsammans med skolbyggnader och skolgård möter skogsbrynet.

För att skapa en bra bostadsmiljö redan från start är ambitionen att sätta ut tillfälliga åtgärder/installationer/funktioner. Byggherrar kommer ansvara för detta. Konst och innovation i inledningsskedet uppmuntras och kan även leva kvar som permanenta inslag.

Människor i fokus:

- Gator och offentliga rum förhåller sig till den mänskliga skalan
- Täthet, variation och service bär upp området
- Tillfälliga åtgärder, konst och innovation under byggtiden

1.8 ⌃

Inspiration – Porten till Änggårdsbergen. Serpentine Gallery Pavilion 2013, London; av Sou Fujimoto. Foto: George Rex.

1.9

Kan en gungställning vara en busshållplats? Foto: Karolina och Adam Kozłowscy på 3citizens

1.10

Tillfälliga platser accentuerar stråk. Bältesspännarparken, Göteborg. Foto: 02landskap.

1.11

Jätteägg. Konst i Änggårdsbergen idag, konstnär okänd. Foto: Okidoki Arkitekter.

Läget i staden

Goda förutsättningar

Södra Änggården har gynnsamma grundförutsättningar att bli en välfungerande stadsdel med dess strategiska placering i staden.

Att leva utan bil i Södra Änggården

Området förses med effektiv stadsstruktur, bra handel med tillgång till parker och natur.

Söder om Södra Änggården, mindre än 1500 meter från planområdet, ligger 421 som har det mesta inom volymhandel. På ca 2 km avstånd finns Frölunda Torg med ännu större utbud. Med ett område välförsett med kollektivtrafik och cykelbana kommer de boende enkelt att kunna ta sig dit. En stadsdel där det på riktigt fungerar att leva utan bil. Inte minst med god tillgång på lastcyklar, välutformade cykelparkeringar och kanske cykelpooler.

Utan bil:

- Kvaliteter som närhet till hav, stad och skog gör stadsdelen attraktiv
- Läget medger ett bilfritt liv där transporter kan göras med cykel

Till Göteborg C

GÅNG	83 MIN
CYKEL	30 MIN
BIL (MED TRÄNGSELAVGIFT)	14 MIN
BUSS	32 MIN
BUSS + SPÅRVAGN	25 MIN

Till Linnéplatsen

GÅNG	50 MIN
CYKEL	15 MIN
BIL (MED TRÄNGSELAVGIFT)	6 MIN
BUSS	15 MIN
CYKEL + SPÅRVAGN	9 MIN
GÅNG + SPÅRVAGN	23 MIN

Till Frölunda Torg

GÅNG	31 MIN
CYKEL	9 MIN
BIL	6 MIN
BUSS	17 MIN
BUSS + SPÅRVAGN	20 MIN

Till Änggårdsbergen

GÅNG	0 MIN
CYKEL	0 MIN
BIL	0 MIN
BUSS	0 MIN

Till Askimsbadet

GÅNG	56 MIN
CYKEL	14 MIN
BIL	6 MIN
BUSS	27 MIN

DISTANS (KM)	PLATS
0,5	Änggårdsbergen
2,0	Ruddalen
2,5	Slottsskogen
4,0	Askimsviken
	Sjöbergen
4,5	Sandsjöbacka
5,0	Delsjön
	Önneredsviken
5,5	Saltholmen

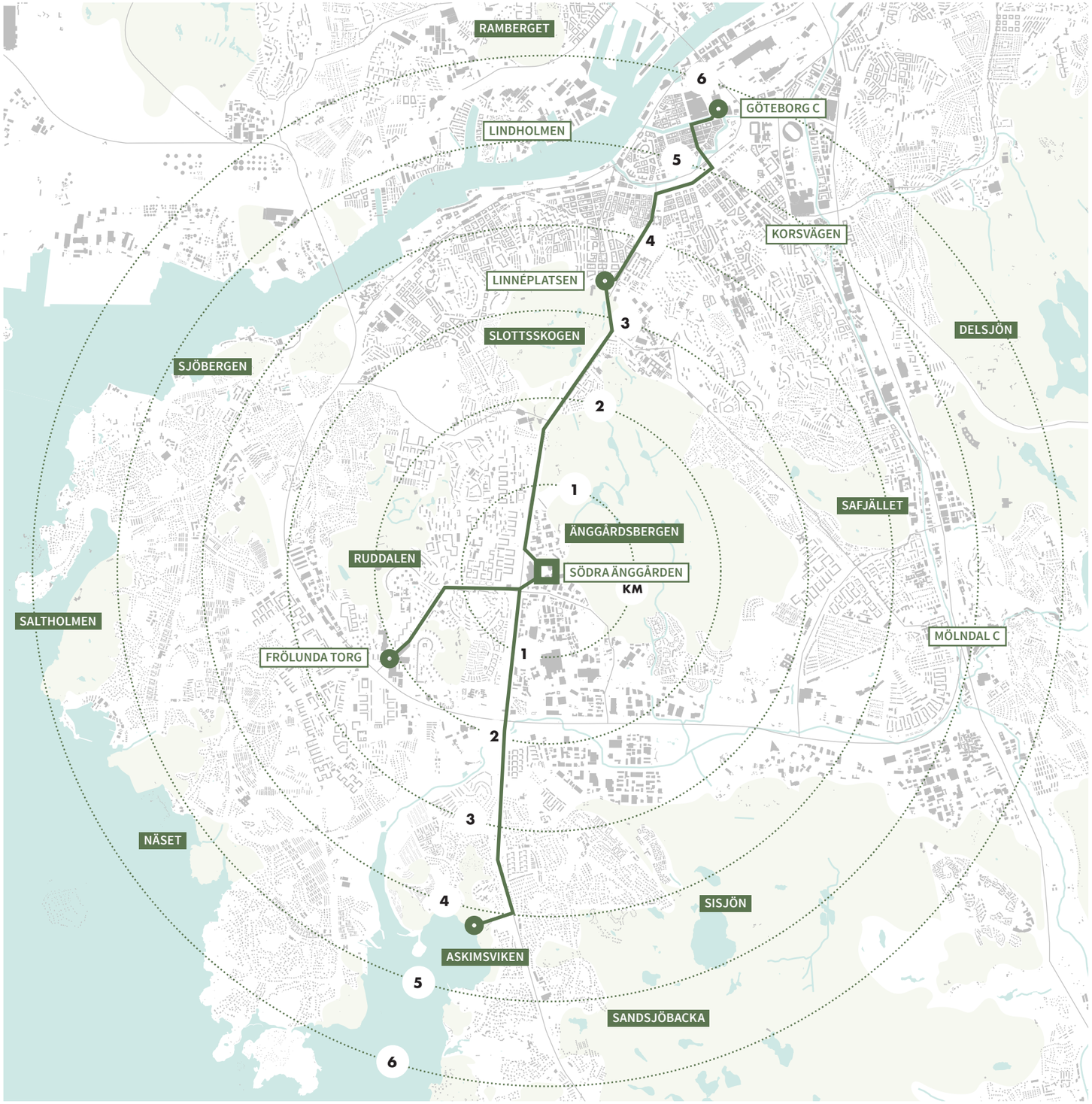

1.12
Avståndszoner baseras på fågelvägen. Pendlingstider är beräknade med GoogleMaps ruttberäknare.
Illustration: Okidoki Arkitekter.

Området idag

Stadsdelen är belägen i närhet till Göteborgs centrum. Idag är den ett typiskt verksamhetsområde utbyggt från 1960-talet och framåt. Här finns flera bagerier, lager, verkstäder, handel och en större second handbutik.

Mellan skog & stad

Området ligger i gränsen mellan skog och stad, vilket ger förutsättningar för invånarna att få tillgång till både urbana miljöer och natur i närheten.

Änggårdsbergen och naturreservatet

Änggårdsbergens naturreservat är 320 hektar och har ett nät av stigar. Inom reservatet finns flera västsvenska naturtyper som ljunghed och myrmark, vitsippsdal och ett arboretum med exotiska träd. Friluftskopplingarna över berget förbinder stadsdelen med såväl Botaniska Trädgården som Guldheden, Toltorpsdalen och Eklanda.

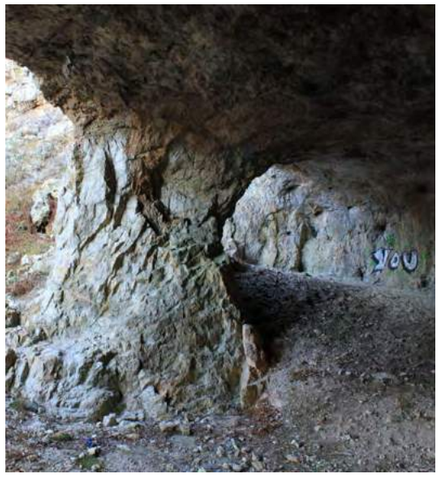

1.13 ⌃⌃
Drönarbild; tagen över dagens område. © Drönartjänst.

1.14
Skog, stenbrott, DIY-spänger och utsikt. Änggårdsbergen idag.
Foton: Okidoki Arkitekter

Området:

- Typiskt industriområde från 60-talet
- Nära stad och skog
- Angränsar till Änggårdsbergens naturreservat

Cykelstråk och kollektivtrafik

I Södra Änggården skapas en stadsdel med starkt cykelfokus, där kollektiva och hållbara färdmedel blir en investering i framtiden. Ett finmaskigt och inbjudande cykelnät ansluts till befintliga cykelstråk och bidrar till ett trevligare stadsrum. Det genererar även god potential för en första koppling för terrängcykelstråk till Änggårdsbergen i området.

Förutsättningar ges som gör det attraktivt för att de boende att åka mycket kollektivt och minska det ofrivilliga bilåkandet. Ambitionen är att åstadkomma en ny bra hållplats för expressbuss vid leden.

Lägets förutsättningar:

- Närheten till staden och naturen ger goda förutsättningar för cyklism och kollektivtrafik
- Möjlighet att koppla på sig befintliga GC-nät och utöka kollektivtrafik

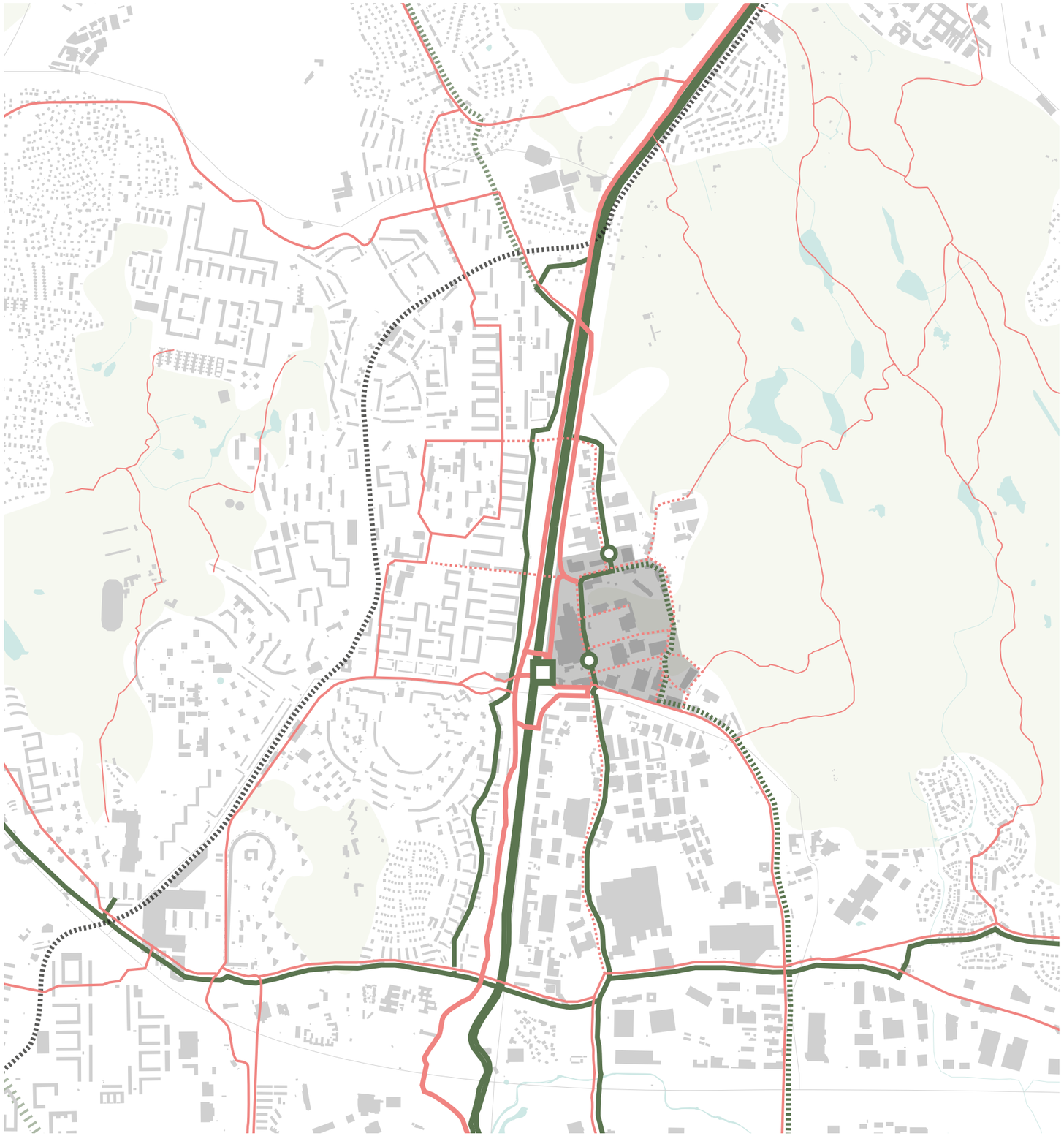

- Befintligt cykelstråk
- Cykelpendlingsstråk
- Föreslagna nya cykelbanor
- Befintlig spårvagnslinje
- Befintlig busslinje
- Befintlig expressbusslinje
- Förslag ny busslinje på sikt
- Ny hållplats
- Förslag ny expresshållplats

1.15
Överordnad trafikstruktur idag samt tänkt utbyggnad.
Illustration: Okidoki Arkitekter.

1.16

Närliggande bostads- och stadsbyggnadsprojekt.
Foto © Göteborgs Stad; illustration av Okidoki Arkitekter.

Planerade närliggande projekt

Det finns tankar på att omvandla Dag Hammarskjöldsleden från trafikled till boulevard. Tydligt i centrum av denna stadsförädling och förtätning ligger Södra Änggården.

Kring den planerade boulevarden sker redan nu utbyggnad av kringliggande stadsdelar.

I samband med utbyggnaden av Södra Änggården ses befintliga kopplingar till närliggande områden över och förbättras framförallt avseende gång- och cykeltrafik.

I centrum:

- Boulevardiseringen av leden medför förbättrade stadskvaliteter på sikt
- Flera planerade projekt i närliggande områden bidrar till att Södra Änggården växer ihop med övriga staden

Strukturplan

Kvartersstruktur

Södra Änggården byggs som en rutnätsstad efter en sammanvägning av dagens förutsättningar och morgondagens visioner.

Kvarterens storlek i Södra Änggården bygger på befintliga fastighetsindelningar och byggnadsmått. Under stadsdelens utbyggnad kan strukturen växa fram tillsammans med det befintliga.

Människor i rörelse

Rutnätsstaden är skräddarsydd för ett bra stadsliv idag men är anpassningsbar för morgondagens behov. Den är fundamentet för en stadsmiljö med tydlig indelning mellan privat och offentligt. En kvartersgemensam gård utgör invånarnas halvprivata uterum medan rörelserna inom stadsdelen leds ut och samlas på gatan. Attraktiva och välutformade gaturum uppmuntrar till gång när man ska förflytta sig på kort distans men som även är effektivt för cykling längre sträckor.

Villa/Bil-struktur Eklanda; 500 m i förortsstruktur erbjuder dålig närhet till funktioner som handel och service vilket uppmuntrar till förflyttning med bil.
Illustration: Okidoki Arkitekter.

Rutnätsstruktur Inom Vallgraven; 500 m i rutnätsstad ger en stor närhet till många funktioner och uppmuntrar förflyttning till fots.
Illustration: Okidoki Arkitekter.

16 våningar
5-8 våningar
1-4 våningar
Befintlig bebyggelse

1.17
Kvartersstrukturens möjligheter till variation.
Situationsplan: Okidoki Arkitekter.

SKALA 1:3000 (A3) 0 150 m

Bebyggelse höjs
Bebyggelse sänks
Hanteras i separat detaljplan

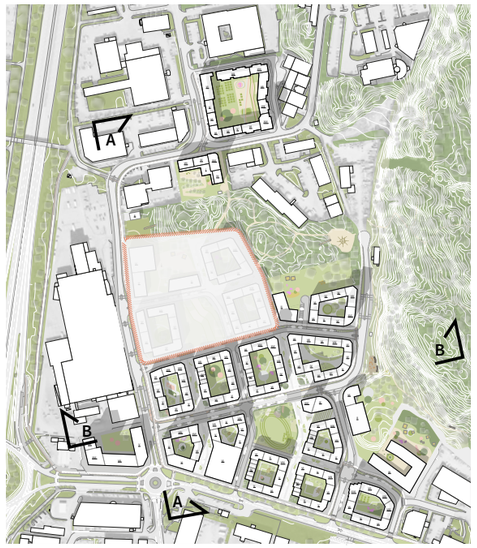

1.18
Orienteringsfigur för sektionsdragningar genom området.
Illustration: Okidoki Arkitekter.

Stadsdelssektioner

Vertikala kopplingar

I Södra Änggården skapas en varierad stadssiluett för de boende inom området och omgivande stadsdelar. Stigar och visuella kopplingar upp i bergen förstärks. Varierad byggnadshöjd och -typ ger bra förutsättningar för staden och Änggårdsbergen att vävas ihop.

Gatan parallellt norr om Fältspatsgatan är ett viktigt stråk genom stadsdelen och benämns hädanefter Glimmergatan.

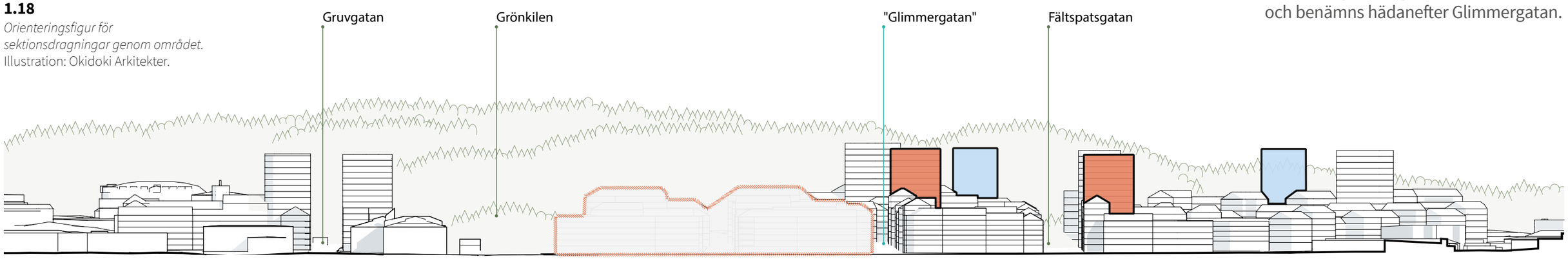

Sektion A-A - Längs Olof Asklunds gatan riktning österut.

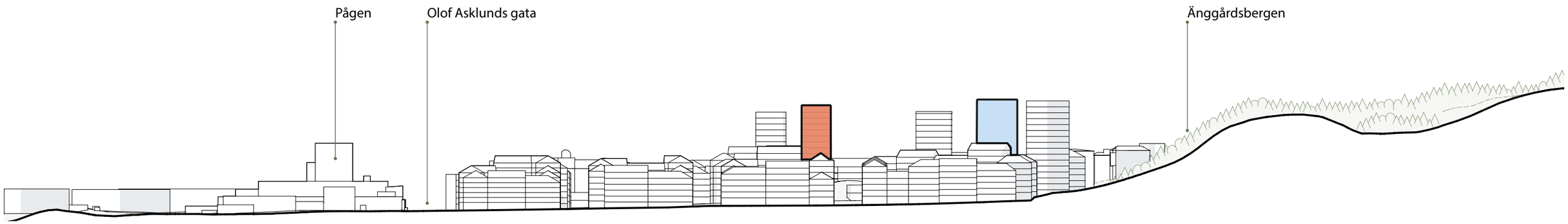

Sektion B-B - Längs Fältspatsgatan riktning norrut.

1.19
Stadsdelen i relation till Änggårdsbergen.
Sektioner: Okidoki Arkitekter.

SKALA 1:2000 (A3) 0 50 100 m

Bebyggelse höjs
Bebyggelse sänks
Hanteras i separat detaljplan

Stadsdelens funktioner

Den blandade staden består av flera funktioner som samverkar och bidrar till minskat transportbehov. Arbetsplatser, skola samt service och handel befolkar stadsdelen dagtid. Bostäder, sport och friluftsliv genererar rörelser och en ökad känsla av trygghet under kvällar och helger.

Handel och service

Kommande detaljplan innehåller både styrande och möjliggörande av lokaler i bottenvåningar längs huvudstråk och torg.

Skola och förskola

I Södra Änggården planeras för en skola med tillhörande sporthall i områdets sydöstra del. Skolgården ligger med direkt kontakt med naturreservatet. Inom området planeras 3 förskolor, varav 2 har direkt kontakt med Grönkilen.

Idrott, kultur och föreningsliv

Vid kanten till Änggårdsbergen planeras det för en sporthall. I stadsdelen finns utrymme för föreningar och friluftsliv.

Tekniska anläggningar

Transformatorstationer placeras på kvartersmark eller egen mark, utomhus eller integrerat i byggnaden. Tryckstegringsstationen ligger i västra stadsdelsparken.

- Kontor
- Handel/service i bottenplan
- Idrott/sport
- Tryckstegringsstation
- Parkeringshus
- Transformatorstation
- Skola/förskola
- Befintlig bebyggelse

Där inget annat anges innehåller kvarteren bostäder. Det gäller även ovanför lokaler i bv, där inget annat anges.

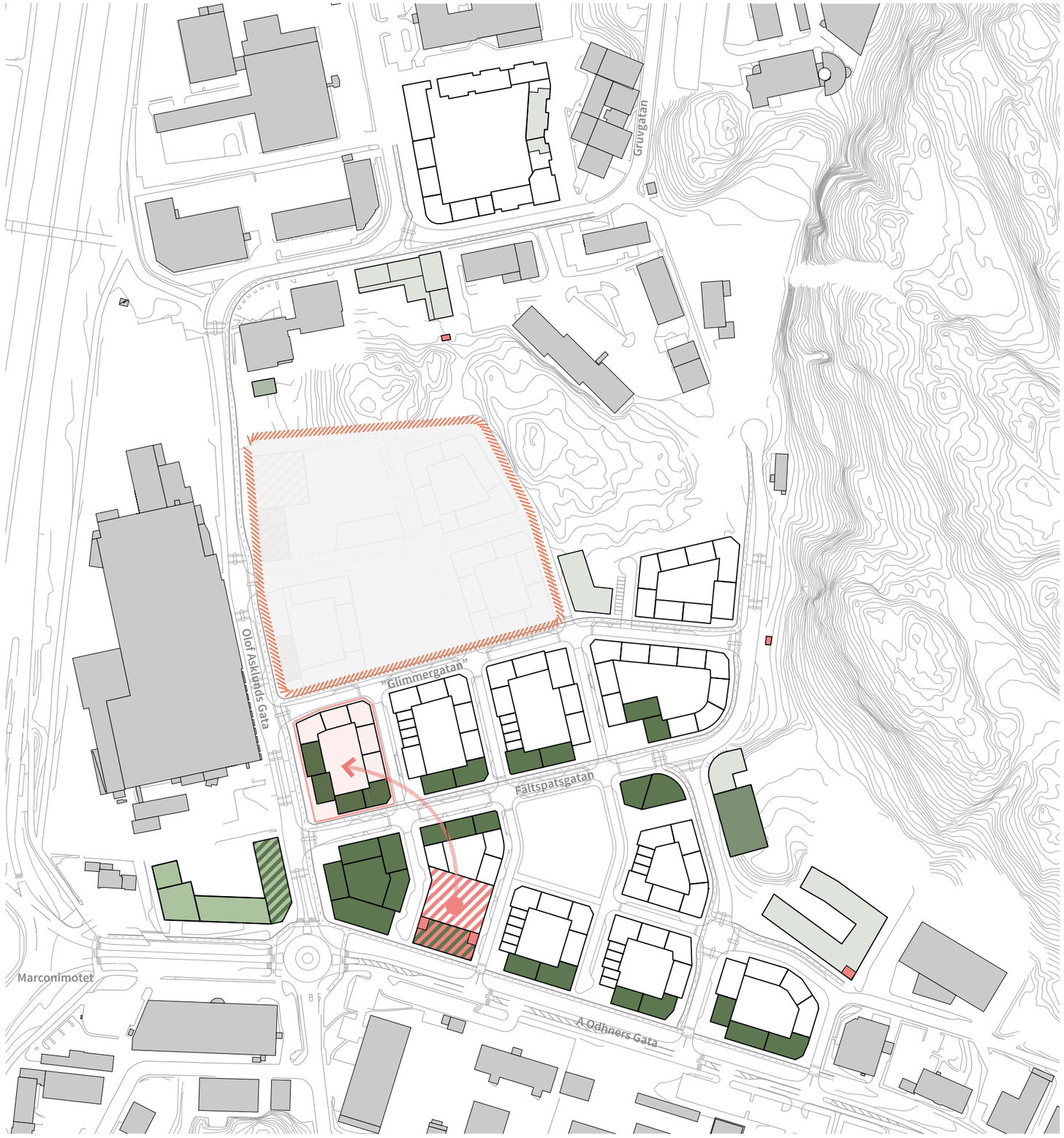

1.20
Ungefärlig ide kring stadsdelens funktioner i urval. Illustrationsplan: Okidoki Arkitekter.

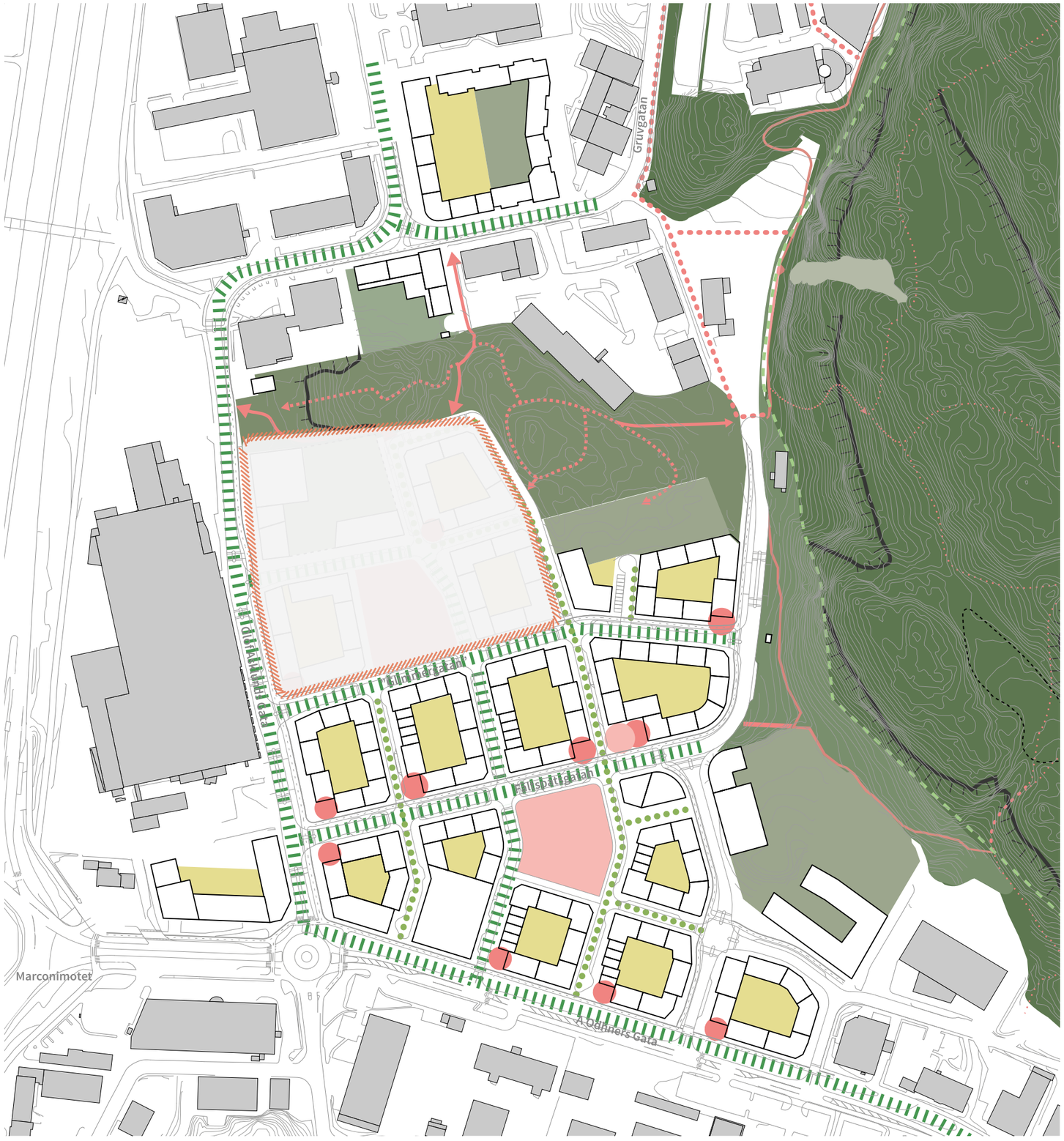

Innergård
Norra parken
Södra parken
Förskole-/skolgård
Grönkilen/Brynet
Änggårdsbergen
F.d. stenbrott
Glänta
Torg
Pocketpark
Gräns naturreservat
Grön lokalgata
Grön lågfartsgata
Anlagd gångväg med belysning
Stigar
Befintlig bebyggelse

1.21
Parker och platsbildningar i stadsdelen.
Situationsplan: Okidoki Arkitekter + 02landskap.

Grönstruktur och stråk

Varierande gröna inslag höjer livskvaliteten. Relationen till grönskan tas tillvara som en av områdets största tillgångar.

Naturreservatet och gröna gator

Änggårdsbergen är en stor resurs för stadsdelen. Nya gångstråk kommer att anläggas med kopplingar till stigar och stråk i skogen. Naturen med sin flora av typiska västsvenska träd kompletterar urbaniteten. Gröna gator leder upp mot skogen och naturreservatet.

Stadsdelspark, pocketparker och aktiviteter

Urban grönska gör flera nedslag i området. De sträcker sig från en större stadsdelspark till aktiva mindre grönområden inom respektive kvarter. Sociala pocketparker är inkilade i några av kvartersstrukturens hörn. Tanken är att de senare tillsammans med gatornas vegetation hjälper till att koppla samman Ängårdsbergen med de nya anlagda urbana parkerna.

Stadsdelsparken består till största delen av kuperad naturmark och medger plats för vila, möten, lek och promenader. Med kopplingen upp mot Änggården finns förutsättningar för utevistelse genom skogspromenader, orientering, mountainbike, utegym och jogging.

Hanteras i separat detaljplan

SKALA 1:3000 (A3) 0 150 m

Gator och mobilitet

Befolkade gator ger levande och trygga stadsdelar.

Trafikmaktordning

Fokus i Södra Änggårdens utformning är att planera för olika trafikslag och att utgå ifrån de oskyddade trafikanternas behov. Nivån på cykel- och gångbanor råder över bilgatans nivå.

Det gemensamma vardagsrummet

Gaturummet är en av Södra Änggårdens viktigaste mötesplatser. För att skapa en aktiv urban miljö krävs flöden av människor. Genom att vända entréer mot gatan, koppla på stadsnära pocketparker, grönska och lek så koncentreras alla flöden mot gatan.

Lokalisering av p-hus

Angöring till stadsdelen med bil görs i huvudsak genom att parkera i något av parkeringshusen alternativt i garage under bostadskvarteren där det är möjligt.

Kollektivtrafik

Att gå till hållplaster ska vara lätt och nära för stadsdelens invånare. Resor med kollektivtrafik ska vara ett effektivt transportalternativ. Vid leden planeras en ny busshållsplats.

- Gångväg i park
- Cykelbana
- Huvudgata
- Lokalgata
- Lågfartsgata
- Upphöjd korsning
- Förslag hållplats resp. expressbusshållplats
- Parkeringsgarage under förkole- skolgård
- Parkeringsgarage ovan mark
- Ev. parkeringsgarage under gård
- Befintlig bebyggelse

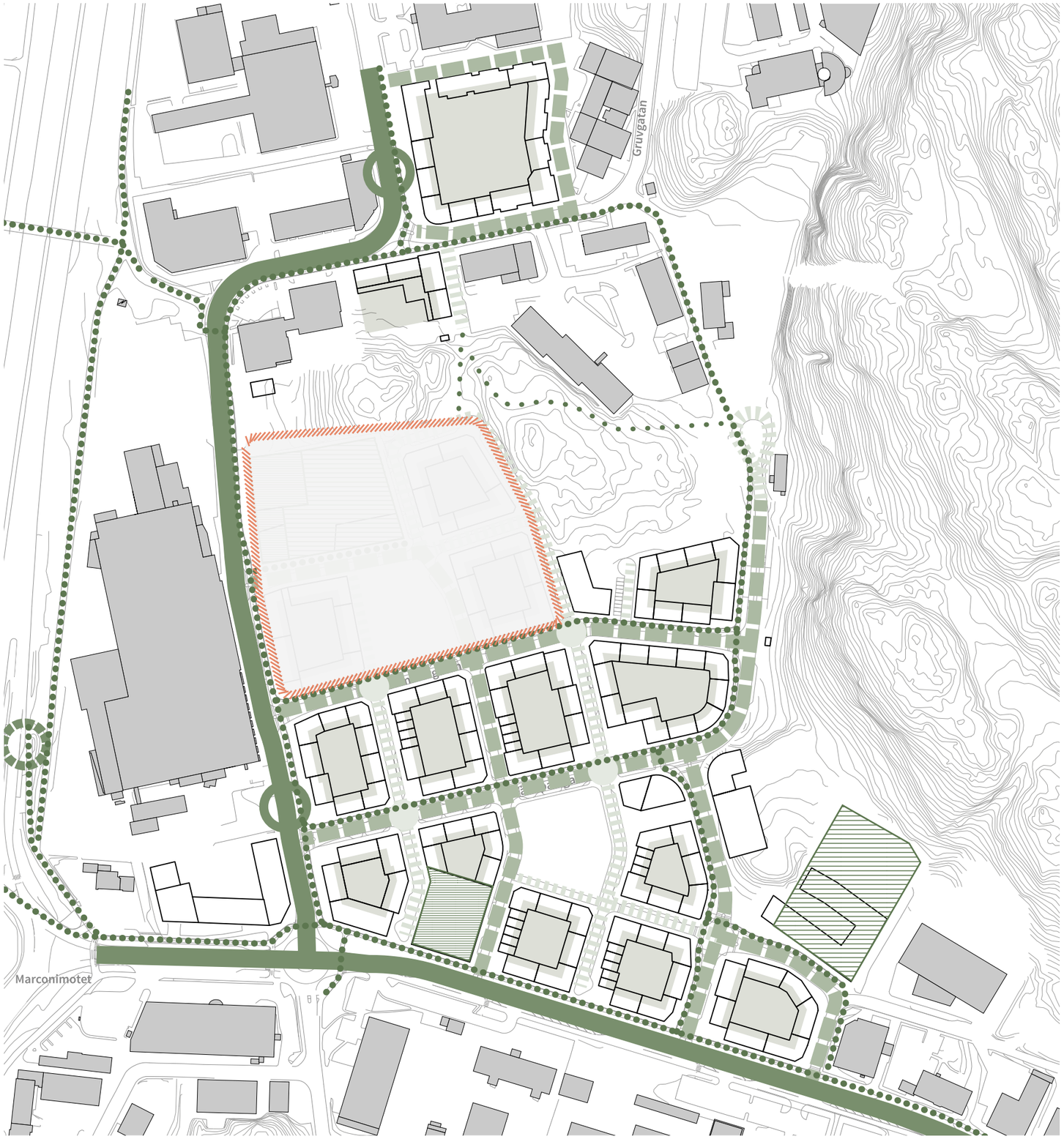

1.22
Kvartersstruktur förlägger rörelser längs gator.
Situationsplan: Okidoki Arkitekter.

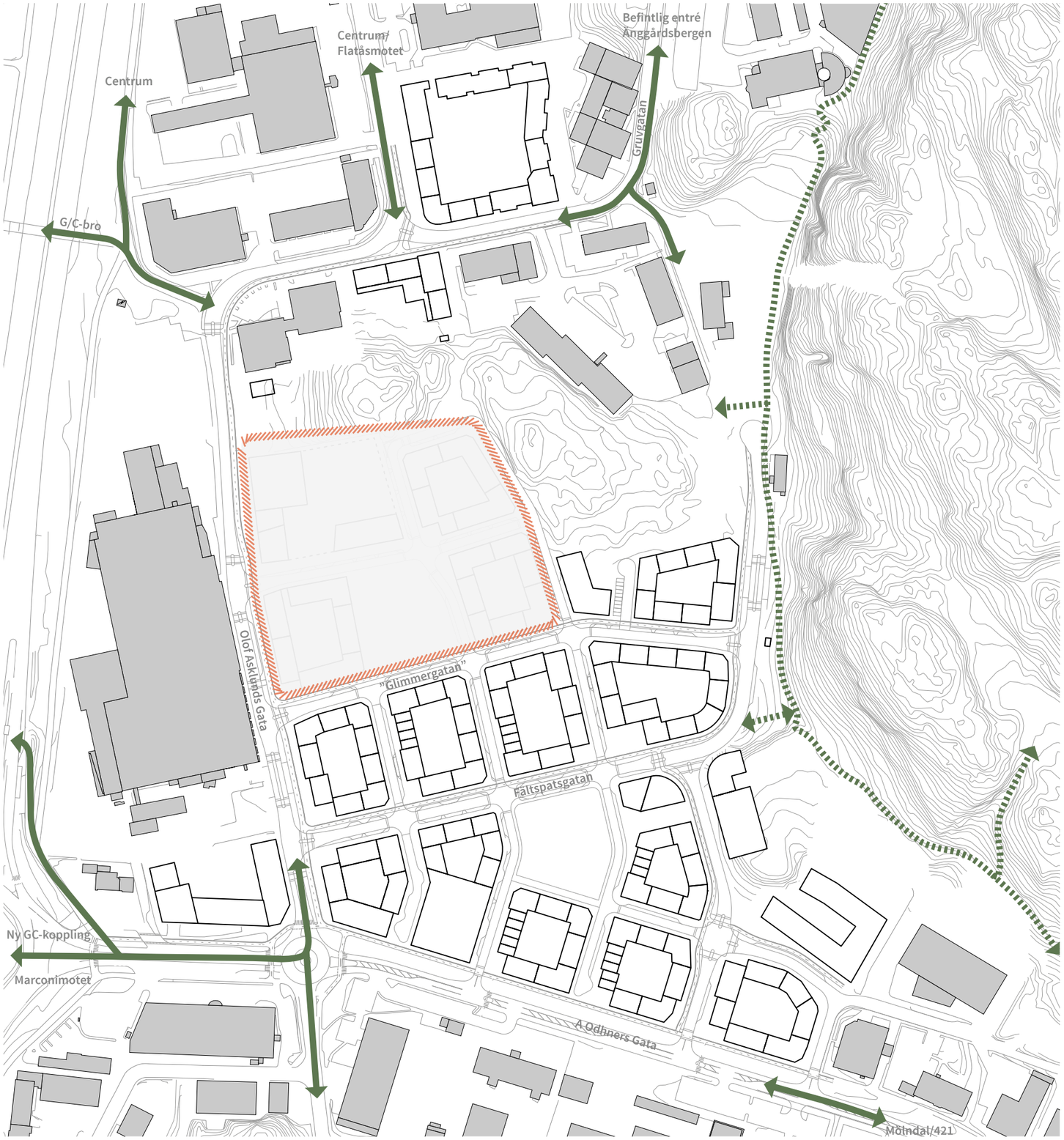

Stigar Änggårdsbergen
Kopplingar från stadsdelen
Befintlig bebyggelse

Hanteras i separat detaljplan

0 150 m SKALA 1:3000 (A3)

1.23
Kopplingar till omgivande områden.
Situationsplan: Okidoki Arkitekter + 02landskap.

Kopplingar

Södra Änggården ligger nära både centrala Göteborg och handelsområden som Sisjön, Frölunda torg och 421. Befintliga punkter där den nya stadsdelen kopplar till omgivningen ska tas omhand i och med utbyggnaden av området.

Fem armar

Fem viktiga kopplingar lyfts fram här och de ska gestaltas väl så att man kan ta sig till och från stadsdelen tryggt och bekvämt, både med och utan bil.

En ny gång- och cykelväg västerut över Marconimotet anläggs. Den leder i förlängningen till Frölunda torg. Kopplingen för gång och cykel norrut mot centrum är under utredning och gc-bron kan komma att rustas upp.

JA Wettergrens gata norrut leder till Flatåsmotet och medger trafik på genomfart. Gruvgatan i nordöst utgör kopplingen till Änggårdsbergens befintliga entré norr om planområdet. A Odhners Gata kopplar på befintliga cykelnätet söderut mot Sisjön och Mölndal.

Utöver dessa kopplingar så famnar Änggårdsbergen stadsdelen från öster och en trappa precis norr om skolan kompletterar befintliga och nya stigar upp i berget.

Belysning

Ljus markerar olika sorters gator och platser. Belysningsstolpar används vid de större gatorna och intill parkerna medan linhängd belysning tillämpas över partier av lågfartsgatorna. Där lågfartsgata passerar park samordnas belysningen med parkens utformning.

Orientering och tillgänglighet

Belysningen utformas så att stadsdelen blir tillgänglig även under dygnets mörka timmar med upplysta entréer, bra gatubelysning och tydliga stråk. Ljusriktningar planeras så att bländning och s.k. light pollution undviks.

Man ska tryggt kunna ta sig dit man behöver i vardagen, utan hinder.

Stämningsljus

Det ska verkas för att viktiga platser i området accentueras med hjälp av ljus; träd i Änggårdsbergen, vissa fasader och mörka platser i parkerna.

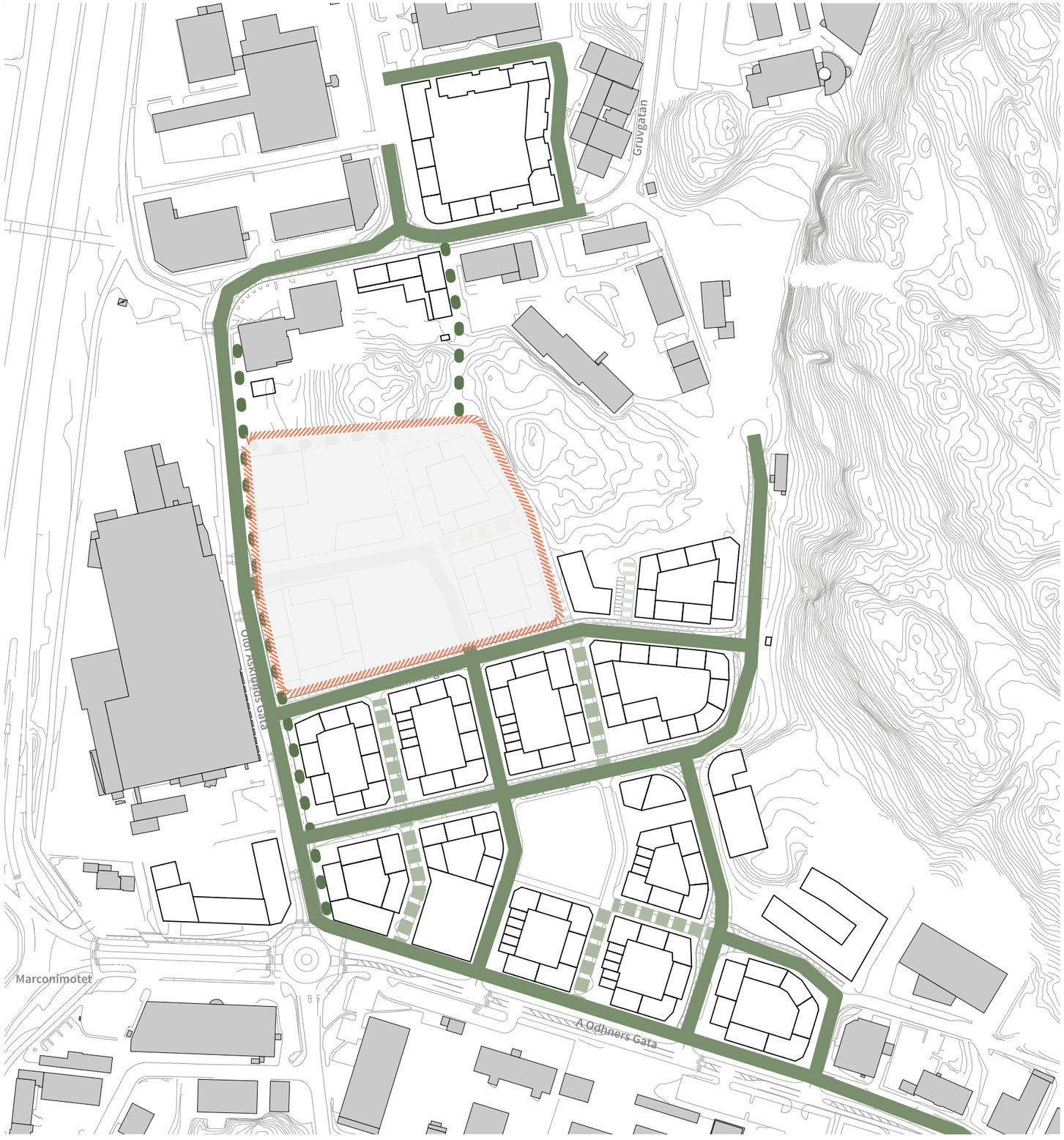

- Belysning på stolpe
- Linspänd belysning, lågfartsgata
- Belysning på stolpe, lågfartsgata
- Belysning i parkstråk, gata
- Befintlig bebyggelse

1.24
Översiktlig belysningsplan.
Situationsplan: Okidoki Arkitekter + 02landskap.

0 150 m SKALA 1:3000 (A3)

Hanteras i separat detaljplan

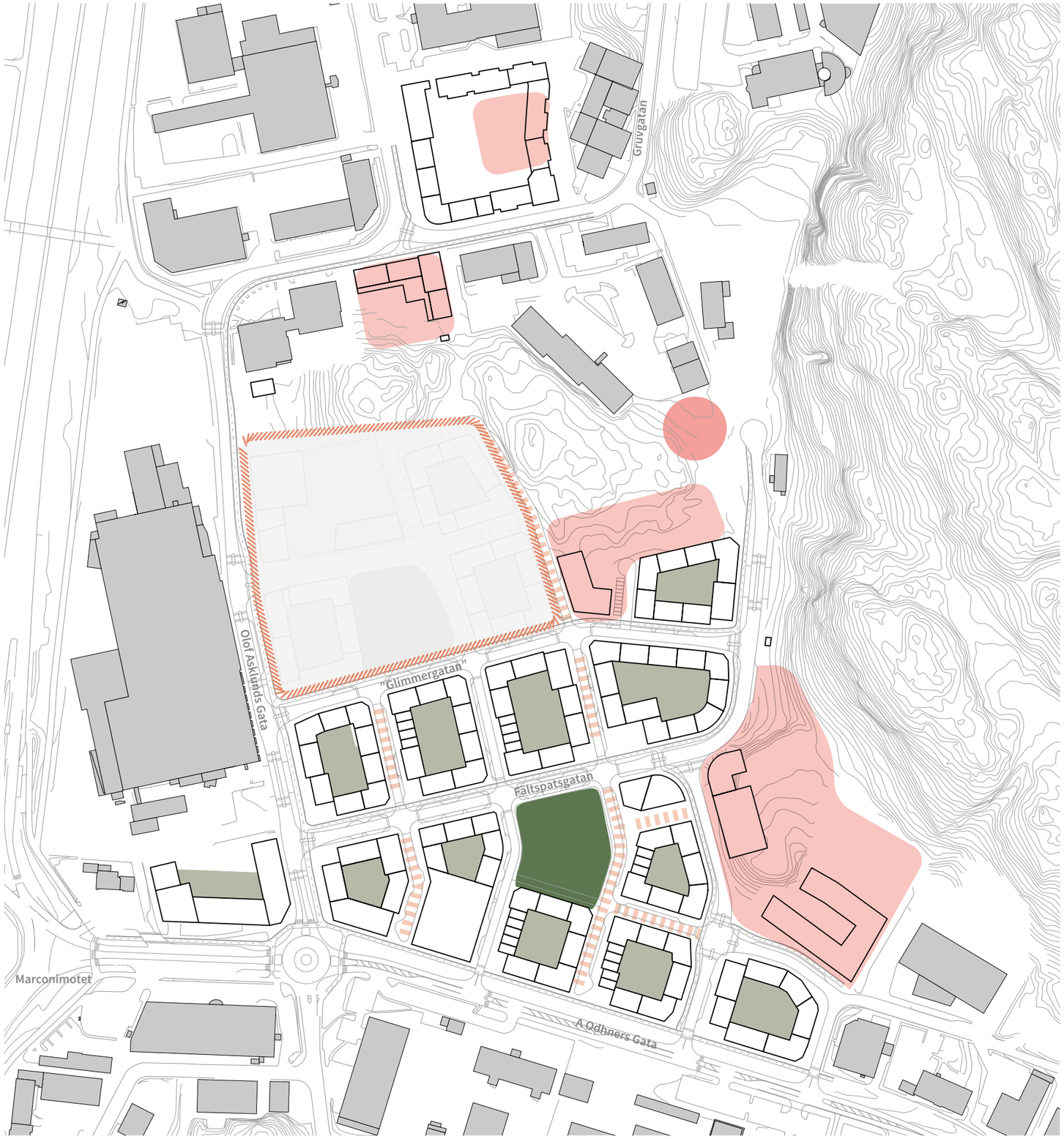

Lågfartsgata med vistelseytor/lek
Stadsdelslekplats
Skola/förskola
Bostadsnära park
Sluten gård
Befintlig bebyggelse

1.25
Vistelseytor för barn i stadsdelen.
Situationsplan: Okidoki Arkitekter + 02landskap.

Barnen i Södra Änggården

Södra Änggården lockar boende och besökare i alla åldrar. Boendemiljöer ska fungera för hushåll av olika storlek och variationen i stadsdelen erbjuder aktiviteter över dygnet och året. De offentliga platserna i området är av olika karaktär och erbjuder flera typer av utflyktsmål.

Stadsdelsparken är Änggårdsbergens förlängning in i stadsdelen med möjligheter till fri lek. I östra delen av anläggs en stadsdelslekplats, vilken blir den huvudsakliga lekplatsen för stadsdelens barn.

De båda bostadsnära parkerna spelar olika roller i stadsdelen och erbjuder flera lekmöjligheter: i den södra parken finns en större öppen gräsyta och plats för lek i anslutning till samlingsplatsen.

De slutna gårdarna blir den viktigaste lekmiljön för de minsta barnen, med bostadsnära grönska och småbarnslek. Gårdarna har en tydlig avgränsning genom att de är kringbyggda.

Cykel- och gångstråk är planerade för att ge god tillgänglighet och säkra vägar till skola och förskolor. Skolgård och förskolegårdar kan användas av alla på kvällar och helger.

Under utbyggnadstiden planeras tillägg i form av grönska, konst och lekutrustning som höjer boendemiljön under den tiden stadsdelen blir till.

Hanteras i separat detaljplan

SKALA 1:3000 (A3) 0 150 m

2

Den allmänna platsmarken är en viktig parameter för att binda samman skog och stad. Här beskrivs kvaliteter för gator, torg och parker.

Allmän platsmark

Parker och platser

Änggårdsbergen är en av stadsdelens stora tillgångar. Det ger goda möjligheter till friluftsliv och aktiviteter i skogen. Änggårdsbergen tjänar också som fond i gatorna och som karaktärsfull bakgrund till bebyggelsen.

I stadsdelens rutnätsstruktur har vissa rutor lämnats obebyggda och här återfinns parkmiljöer av olika karaktär. De bostadsnära parkerna utformas som gröna samlingsplatser.

Stadsdelsparken fungerar som Änggårdsbergens förlängning in i stadsdelen, med kuperad naturmark och med en större stadsdelslekplats i sin östra del.

Brynet längs Änggårdsbergens fot anläggs som en smal park och kopplar stadsdelen till befintliga stråk i skogen.

I varje kvarter finns en pocketpark, med möjlighet till planteringar och anläggningar för fördröjning av dagvatten.

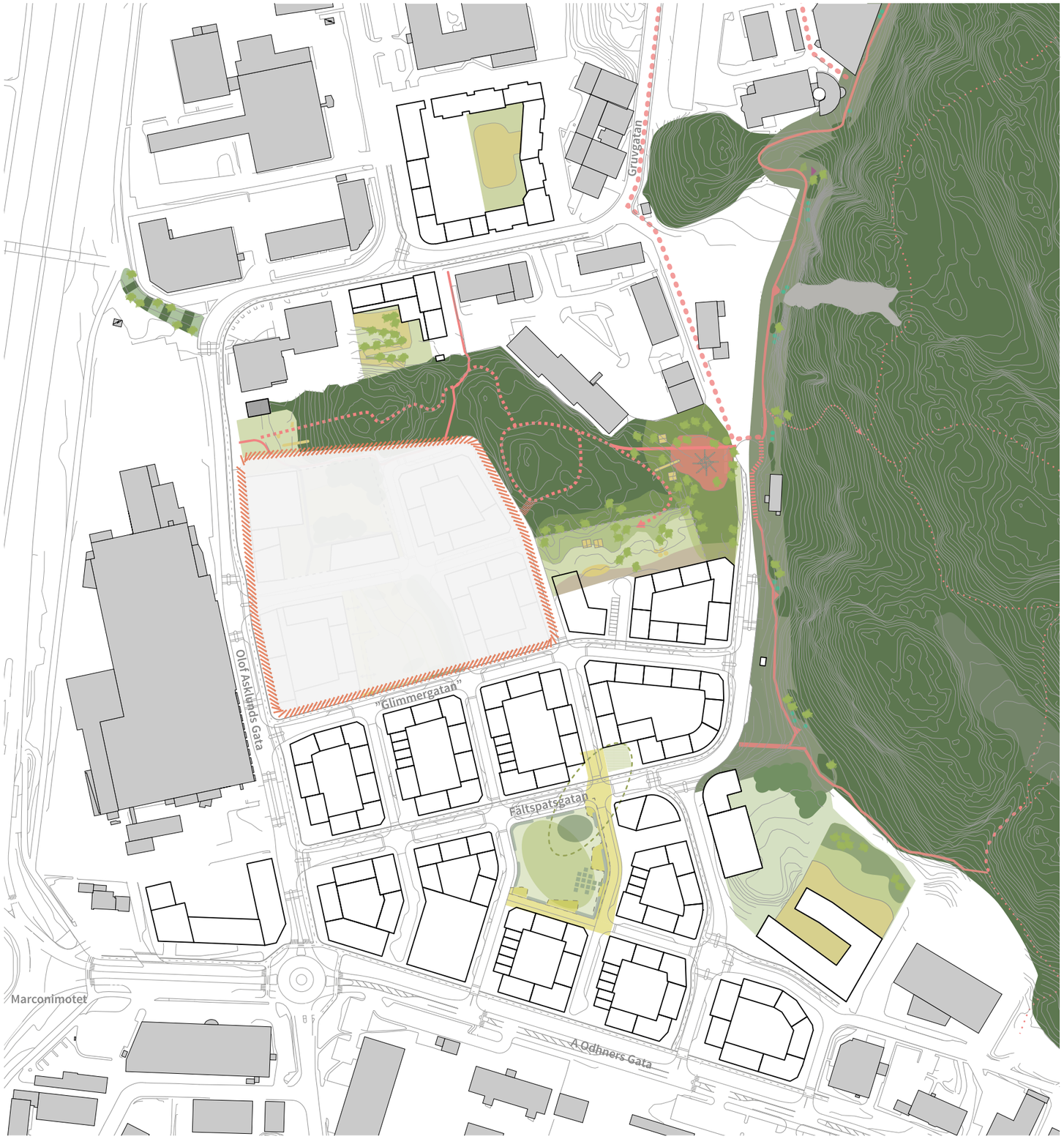

- Anlagd gångväg med belysning
- Stig
- Natur/skog
- Gräsytor
- Hårdgjord yta i park
- Stadsdelslekplats
- Brynet nytt parkstråk
- Befintlig bebyggelse

2.26
Grönstruktur i stadsdelen.
Situationsplan: Okidoki Arkitekter + 02landskap.

Hanteras i separat detaljplan

2.27
Parker och gator erbjuder gröna platser att vistas på.
Rendering: Okidoki Arkitekter.

Brynet

Längs Brynet, i randen mot Änggårdsbergen, finns ambitionen att anlägga ett nytt gångstråk som förbinder Södra Änggården med skogen. Det leder från norr, i läget för den befintliga entrén vid Gruvgatan, till söder i läget bakom skolans placering. I kommande etapper är det möjligt att leda stråket vidare söderut. Det blir en vital länk mellan områdets olika delar, och en fin start på en runda i skogen.

Brynet blir parklikt i sin karaktär, med sittplatser och belysning längs vägen. Marken iordningställs varsamt genom att berget säkras och vegetationen röjs och gallras. Utmed något parti längs sträckans norra del leds stigen in bland befintlig bebyggelse.

2.28 ⌃⌃
Inspiration:Naturpunktgeologi, Helsingborg.
Foto: Felix Gerlach.

2.30
Vegetation gallras längs Brynet.
Foto: 02landskap.

2.32
Utsiktsplats. Geiranger, Norge av Todd Saunders och Tommie Wilhelmsen. Foto: 02landskap.

2.31
Äng. "Field of light" ljusinstallation; av Bruce Munroe. Foto: Ron Cogswell.

⌃⌃ **2.29**
Gångvägläng vegetationen.

2.33
Brynet - mötet med Änggårdsbergen.
Plan och sektion: Okidoki Arkitekter + 02landskap

0 10 m 25 m SKALA 1:500 (A3)

Brynet - funktioner:

A. Ny gångstig av stenmjöl. Bänkar, trädplantering, skuggtålig undervegetation och belysning anordnas intill den nya stigen

B. En ny trappa och glänta i brynet med plats för tex sittplatser och utegym

C. Ny gångstig

D. Befintliga gångstigar

E. Glänta - plan yta

F. Befintliga upptrampade stigar

Hanteras i separat detaljplan

Stadsdelsparken - funktioner:

A. Inramad förskolegård med vegetation besläktad med intilliggande vegetation. Integreras väl med stadsdelslekplatsen (F) och grönkilen (E).

B. Förskolegårdar intill grönkilen.

C. Gestaltad plats intill tryckstegringsstationen bildar en entré till grönkilen.

D. Nordvästlig entré till området får en naturlig koppling till grönkilen.

E. Viktig koppling över Grönkilen - kompletteras med stigar i bevarad natur.

F. Stadsdelslekplats integrerad i Grönkilens vegetation.

Hanteras i separat detaljplan

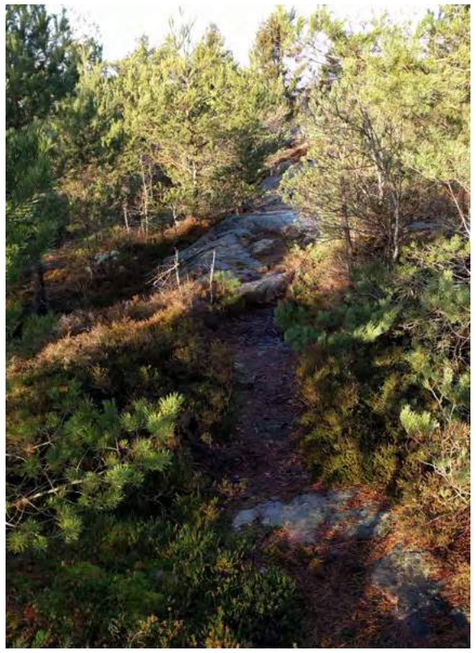

2.35
Inspiration: Klätterlekplats i lövskog som för tankarna till trädkojor.

2.36
Naturen i området idag. Foton: Okidoki Arkitekter.

Stadsdelsparken

Grönkilen blir områdets stadsdelspark. Den fungerar som en förlängning av Änggårdsbergen in i stadsdelen, med hällmarkstallskog och partier av lövskog samt fuktigare förhållanden.

Genom Grönkilen kommer det att anläggas en gångväg som koppling norr - söder. I öster vid mötet mot Änggårdsbergen anläggs stadsdelslekplatsen. I övrigt löper mindre stigar genom skogen, med plats för lek och utflykt.

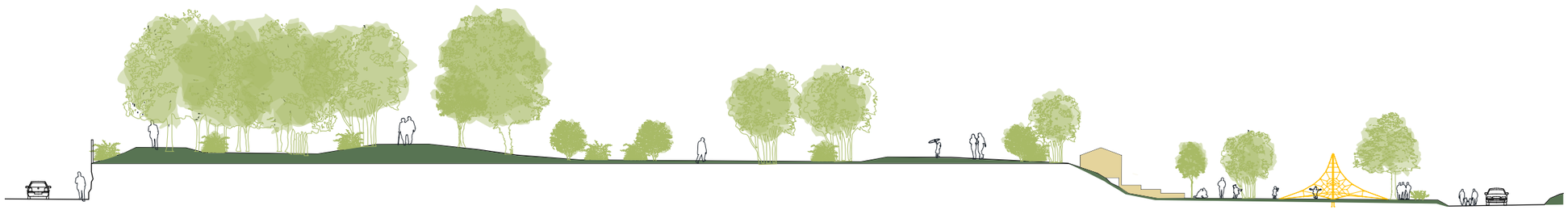

2.34
Grönkilen och stadsdelslekparken.
Plan och sektion: Okidoki Arkitekter + 02landskap

SKALA 1:500 (A3) 0 10 m 25 m

Södra parken

Den södra parken ligger i anslutning till Fältspatsgatan. Parken blir en social mötesplats som samspelar med det intilliggande torget och gatan i sin gestaltning.

Parken är inramad av vegetation men med tydliga "släpp" för utblickar. Grönt fokus råder med något inslag av vatten, exempelvis dagvattenhantering.

Utmed parkens östra sida leder en sk. lågfartsgata, som i sin utformning integreras med parken så att gaturummet upplevs vidgat. Här finns plats för cykelpark/-pump och annan offentlig utrustning.

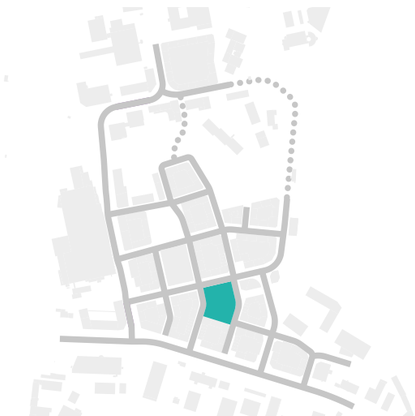

2.37
Södra parken.
Sektion: Okidoki Arkitekter + 02landskap

2.38
Picknick i park. Helsingfors, Finland.

2.39
Interaktiva element i parkmiljö.
Invoxicated, Vasaparken, Göteborg; av © Karl Johan Ekeroth.

2.40
Gräslabyrint, St. Cathrine's Hill, England.
Foto: Jim Champion

0 10 m 25 m SKALA 1:500 (A3)

2.41
Torget får inslag av vegetation. Eriksberg, Göteborg.
Foto: 02landskap.

2.42
Vattenspel. Mindre plats med vatten, Budapest, Ungern.
Foto: Okidoki Arkitekter.

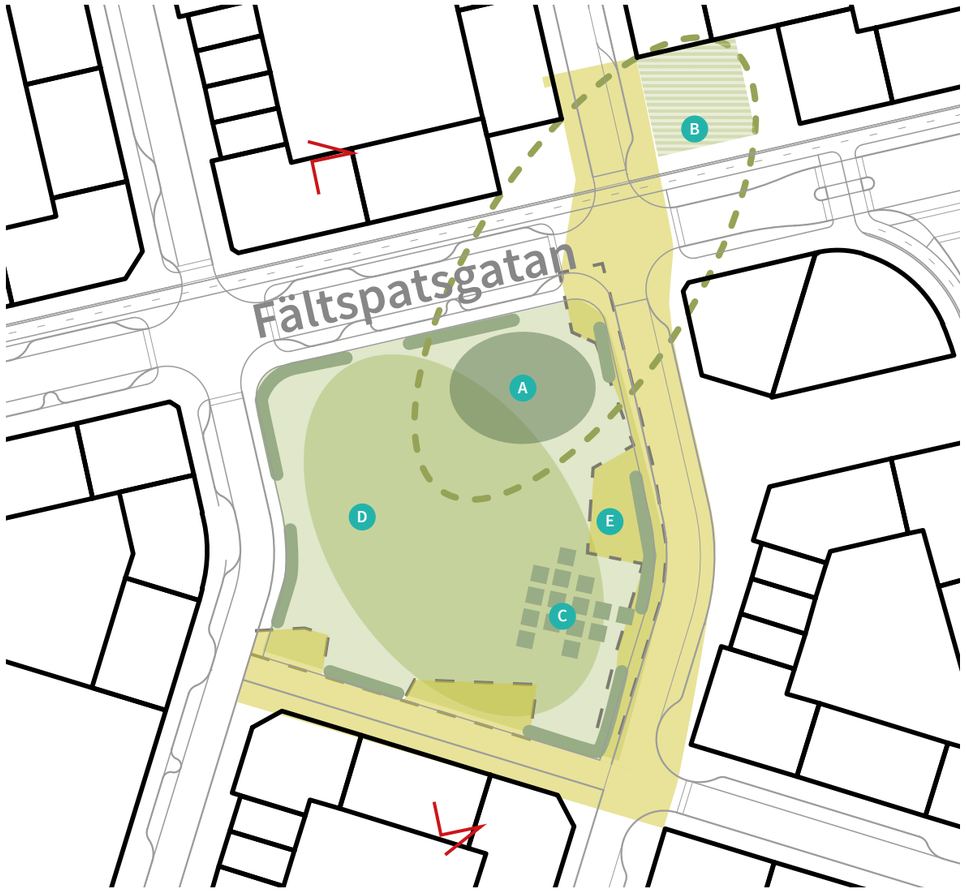

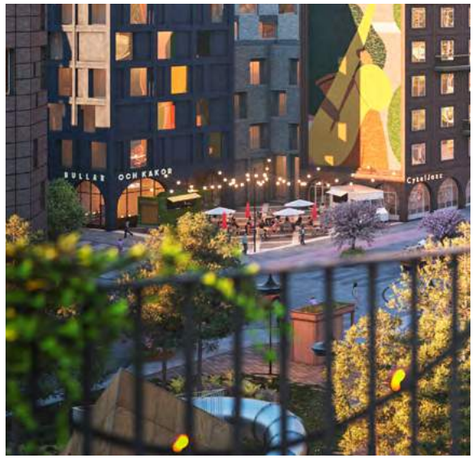

Södra Parken - funktioner:

A. Finplats med finplantering

B. Torg

C. Parkdel med lekfull utformning

D. Grön "generell" yta

E. Plats för cykelpark/ -pump m.m.

2.43
Vy över södra parken och torget från terrass.
Rendering: Okidoki Arkitekter.

Torget

I anslutning till Fältspatsgatan ligger också stadsdelens torg. Två av torgets sidor möter kvartersfasaden och verksamheter planeras i ett flertal bottenplan. Den fjärde sidan sluter an till en lågfartsgata.

Karaktären på lågfartsgatans markbeläggning förlängs till torget men då med en högre detaljering. Torget signalerar tydligt offentligt rum genom materialval, planteringar och verksamheter.

På södra sidan av Fältspatsgatan ligger en av de bostadsnära parkerna. Utformningen av torget relaterar till och medger en koppling till parken.

Dagvatten från allmän plats kan hanteras här.

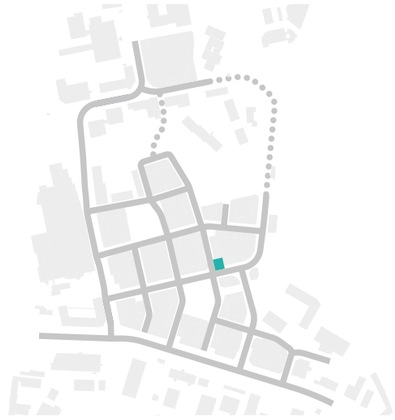

2.44
Södra parken och torget.
Plan: Okidoki Arkitekter + 02landskap.

Gator

Gatornas karaktär

Stadsdelens struktur medger att man rör sig på olika sätt genom den. Rutnätets fria flöde gynnar genvägar till fots. Några gator tjänar som naturliga huvudstråk för trafik och för att nå verksamheter. Andra erbjuder en lugnare miljö och leder till gångstråk, stigar, bostäder eller förskolor.

Gemensamt för hela stadsdelen är byggnadernas nära förhållande till gatan. Gaturummet är stadsdelens viktigaste mötesplats. Här kan man ses och bli sedd, det finns plats för aktiviteter och möten.

Markbeläggning

Markbeläggningen planeras och struktureras för ett skifte. Cyklisten och fotgängaren är självklara förstaprioriteringar i en stad som länge har byggts enbart för bilar.

I den totala upplevelsen av gator och platser är markbeläggningen minst lika framträdande som fasaden. Det innebär att marken har en hög gestaltningsnivå med hållbara material.

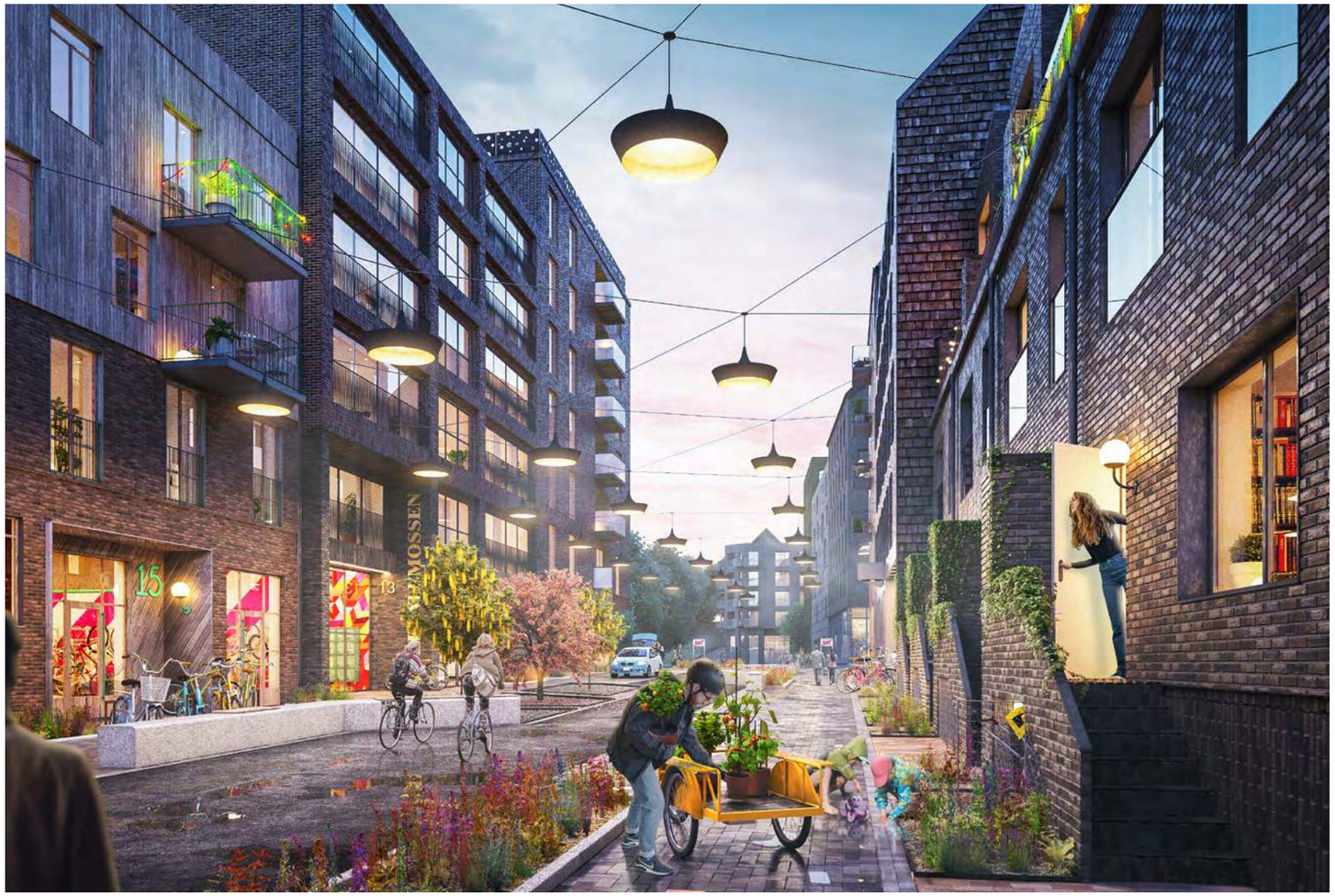

2.45 ⌃
Markbeläggningen som rekvisita för ett skönare stadsliv. Rendering: Okidoki Arkitekter.

2.46
Lokalgata med tydlig indelning mellan trafikslagen. Berlin, Tyskland. Foto: Eric Sehr.

2.47
Markbeläggning som platsmarkör. Classensgade innergård, Köpenhamn, Danmark; av 1til1landskab. Foto: Anders Sune Berg.

2.48
Shared space på fotgängarnas villkor, där ränndalen utgör subtil navföljare för motorfordon. Fort street, Auckland, Nya Zeeland; av Boffa Miskell. Foto: Matt Lowrie.

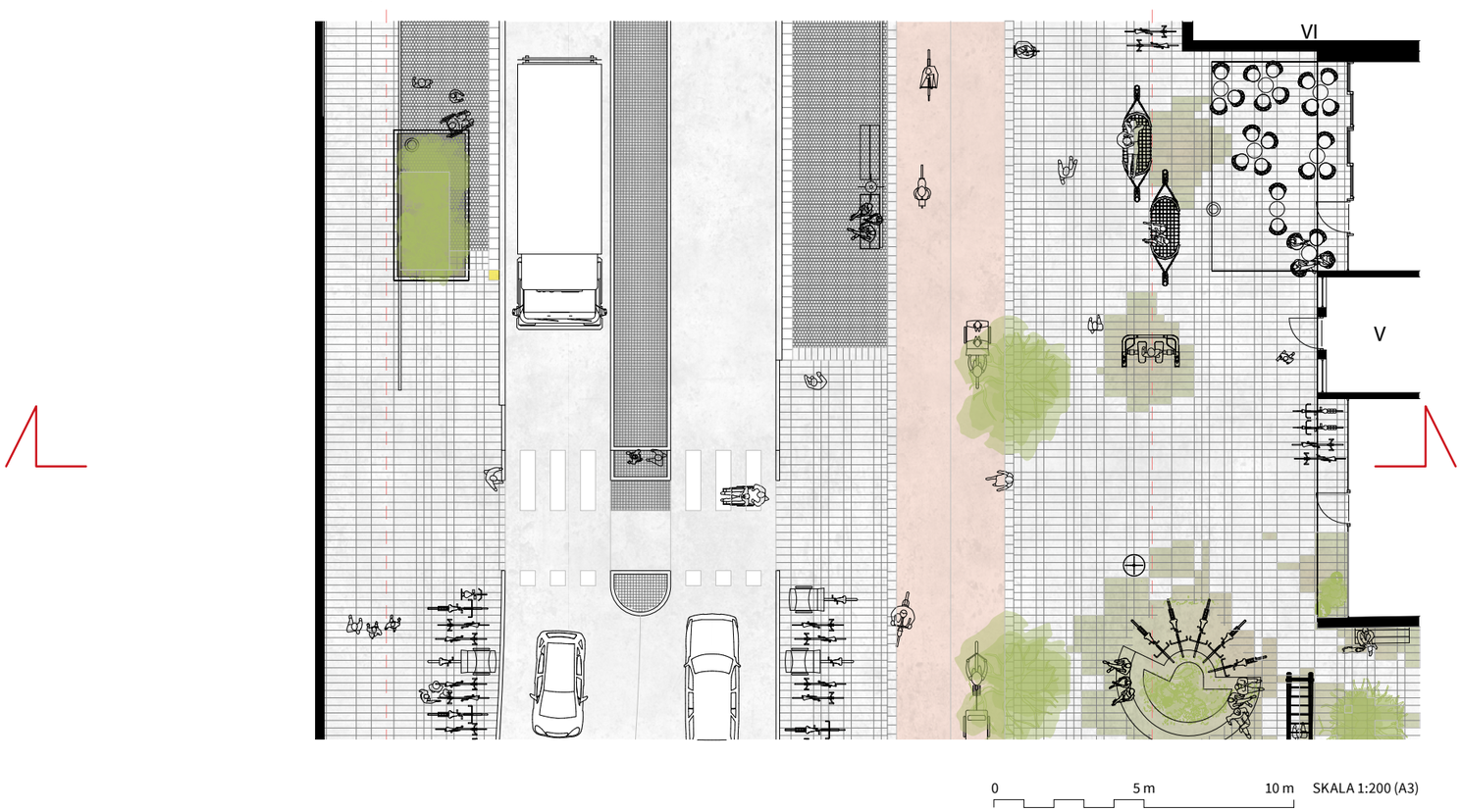

Olof Asklunds Gata

Olof Asklunds gata är en viktig genomfartsgata, med ett stort antal passerande fordon. Den ska rymma såväl transporter till verksamheter som cykelpendlare, busshållplatser och plats för flanerande.

En bredare zon för gående finns på östra sidan av gatan. Utanför den ligger den dubbelriktade cykelbanan. På västra sidan, mot Pågens bagerifabrik, finns en gångbana. En trädrad löper längs hela gatan, på östra sidan mellan gång- och cykelzon. Träden föreslås vara stora, smalare gatuträd som t.ex. pelarek eller pelarpoppel. Fickor för angöring finns på gatans östra sida.

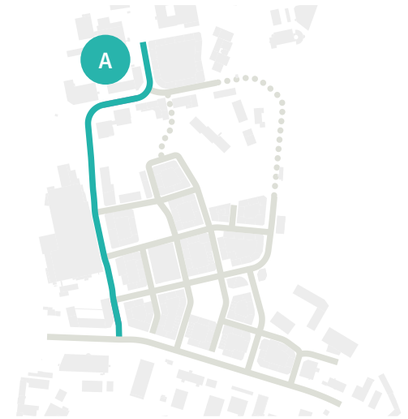

2.49
Olof Asklunds Gata.
Sektion och plan: Okidoki Arkitekter.

A Odhners Gata

A Odhners gata följer i stort dagens utformning, men med några extra infarter till området, samt fickor för korttidsparkering. Grönytan används som en del av systemet för fördröjning av dagvatten.

Tre av fem gator som möter A Odhners Gata kommer att koppla på denna, medan två st blir återvändsgator. Huvudkorsningen söderifrån förses med rondell.

Längs A Odhners Gata finns idag en allé bestående av kastanjer. Ambitionen är att ett flertal av dessa kommer att kunna vara kvar.

Längs den nya bebyggelsen löper ett stråk för gående och cykeltrafik.

Marconimotet i A Odhners Gatas förlängning förses med cykel- och gångbana längs dess norra sida för smidigare koppling tvärs leden.

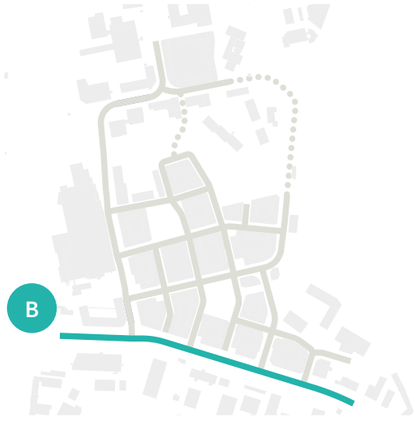

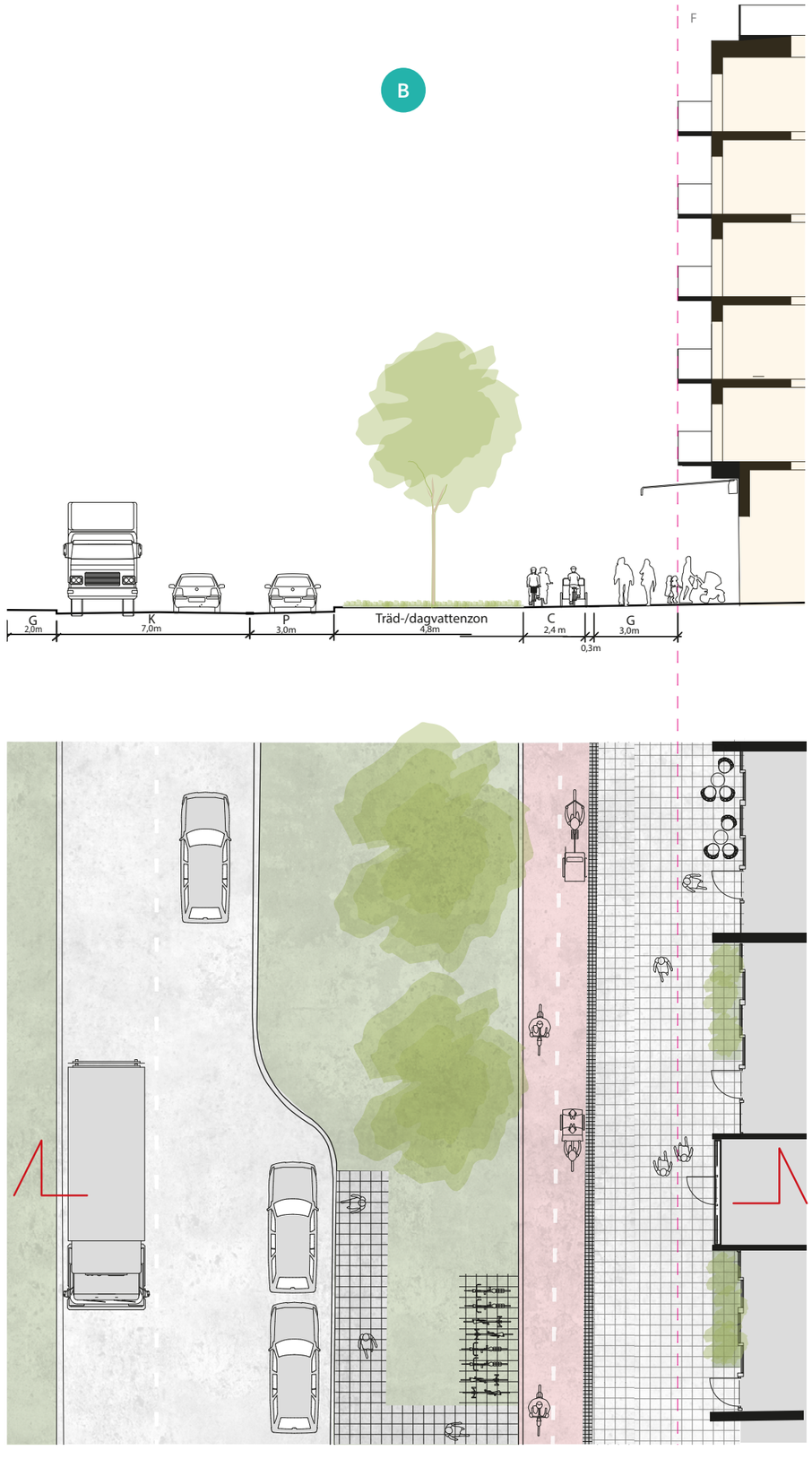

2.50
A Odhners Gata.
Sektion och plan: Okidoki Arkitekter + 02landskap.

2.51
A Odhners Gata idag.
Foto: Google Maps 2014.

Fältspatsgatan

Fältspatsgatan kan ses som den mest centrala av områdets gator. Här återfinns affärslokalerna, här ligger torget i anslutning till en av parkerna, och gatan leder fram till stråket längs Änggårdsbergets fot.

Ett gångstråk löper längs gatans norra del, och utanför det finns en dubbelriktad cykelbana. På den här sidan av gatan finns en trädrad, i samma zon som angöringsfickor för korttidsparkering. På södra sidan av gatan finns också en zon med angöringsfickor utanför en gångbana. Befintliga ledningar i gatan omöjliggör en trädrad i detta läge.

Gatan är dimensionerad för buss.

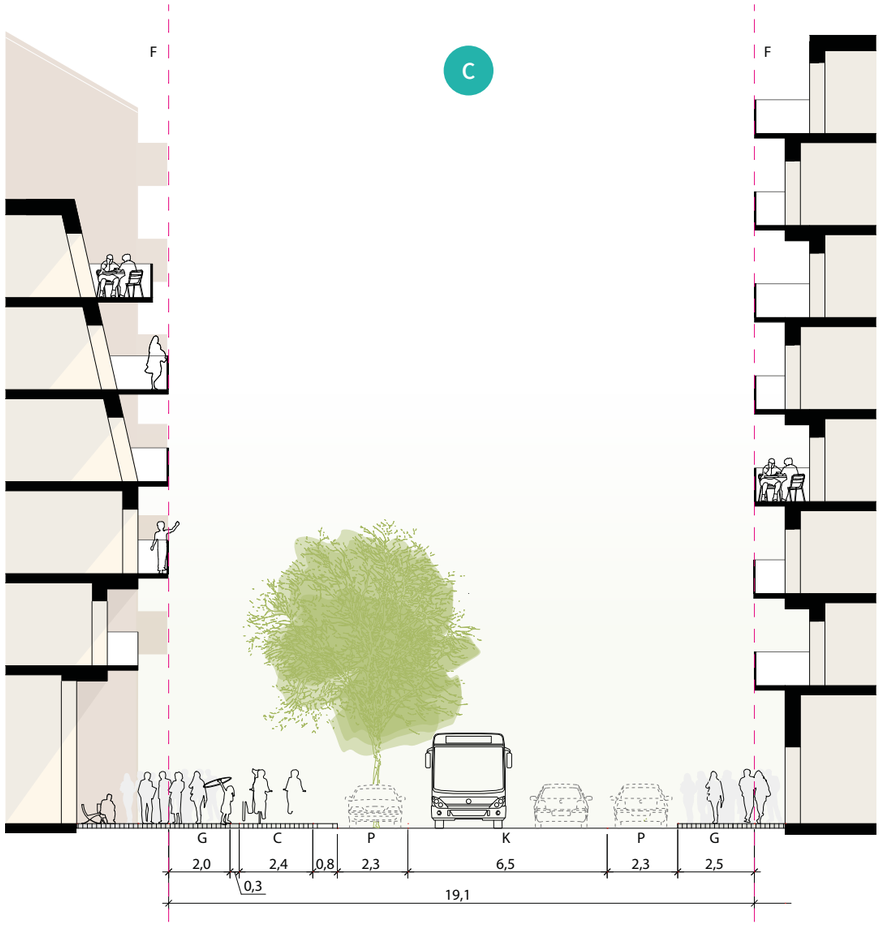

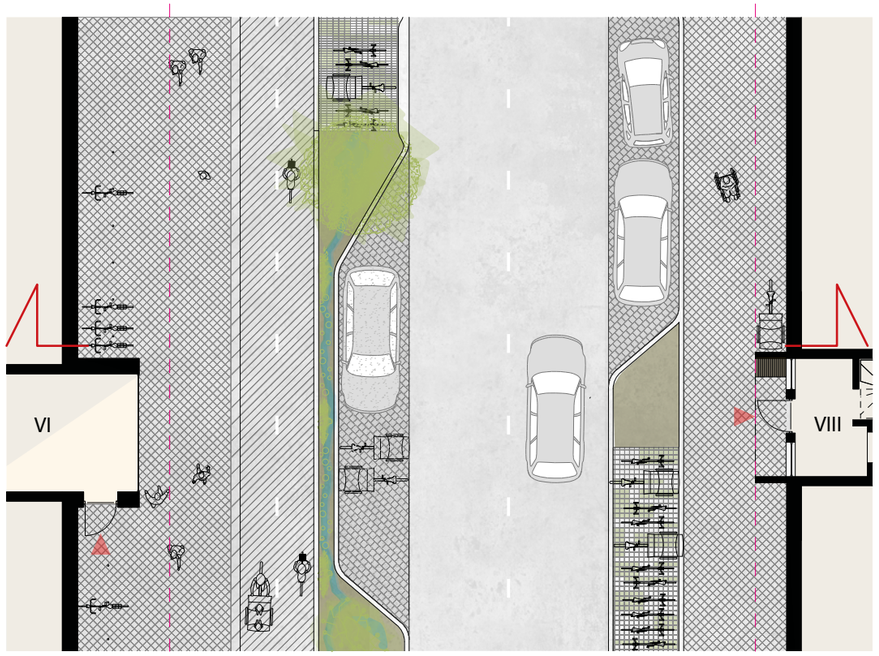

0 5 m 10 m SKALA 1:200 (A3)

2.52
Lokalgata. Berlin, Tyskland.
Foto: Eric Sehr.

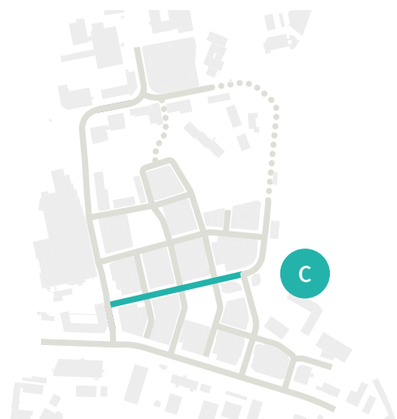

2.53
Fältspatsgatan.
Sektion och plan: Okidoki Arkitekter.

Glimmergatan

Glimmergatan är lokalgatan som löper parallellt med Fältspatsgatan ett snäpp norrut. Den har en utformning som liknar Fältspatsgatan men en något smalare sektion. Körbanan är smalare och södra sidan har bara en gångbana, inga angöringsfickor.

Gatan är inte dimensionerad för buss.

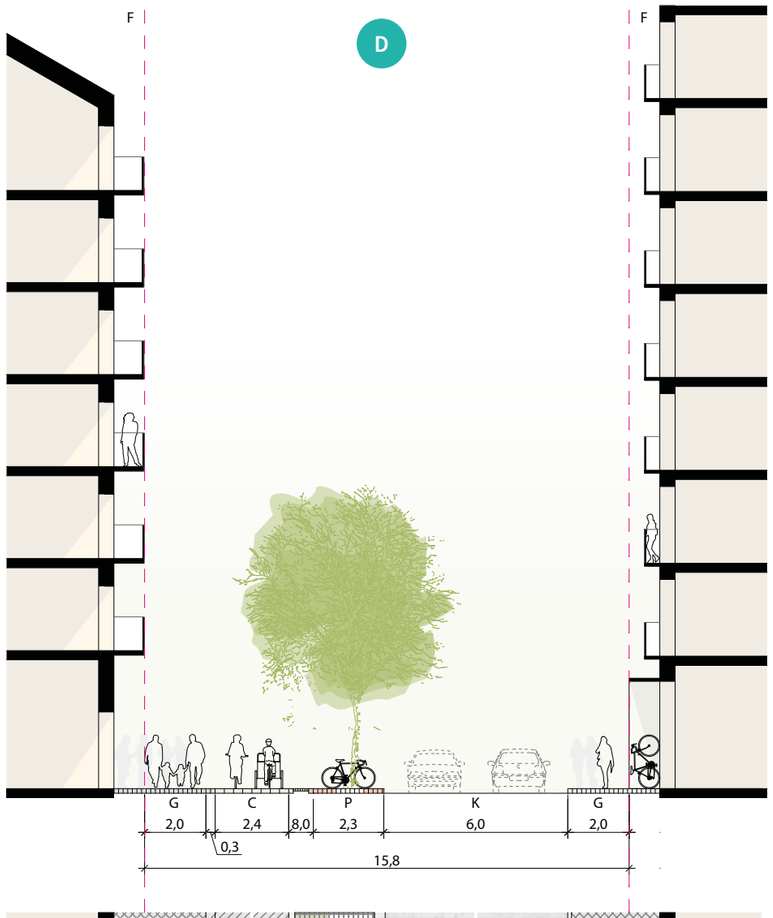

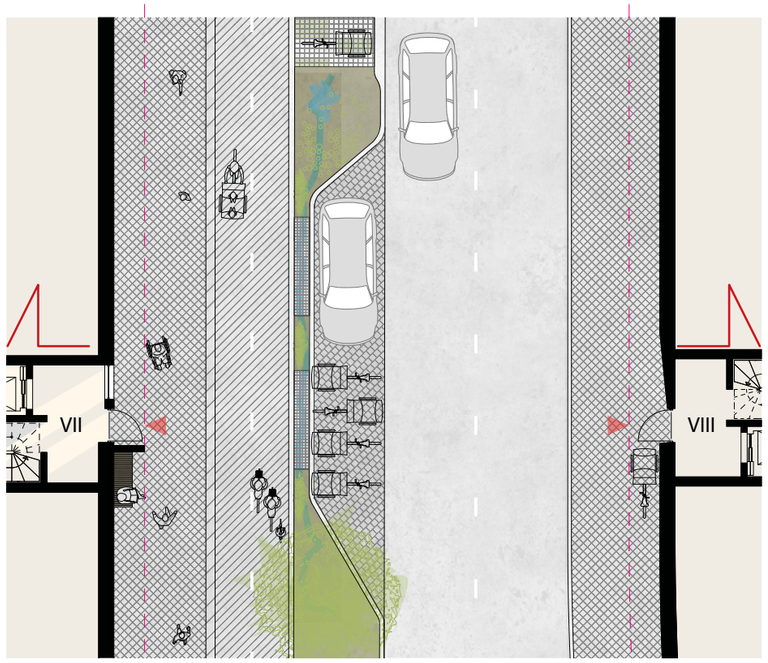

0 5 m 10 m SKALA 1:200 (A3)

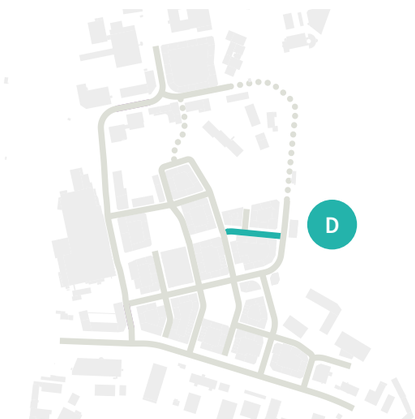

2.54
Glimmergatan.
Sektion och plan: Okidoki Arkitekter.

2.55
Lokalgata (utan cykelbana). Seymour Place, London, Storbr. Foto: Robin Stott.

Korsningspunkter

Korsningar mellan lokalgata och lågfartsgata är upphöjda, där lågfartsgatans högre nivå dominerar. Cykelbanans och trottoarens ytskikt löper obrutna vid mötet med lågfartsgatan.

Korsningspunkter behöver utformas med omsorg och prioritera de oskyddade trafikanterna.

2.56
Infärgad cykelbana i korsningar.
Rendering: Okidoki Arkitekter.

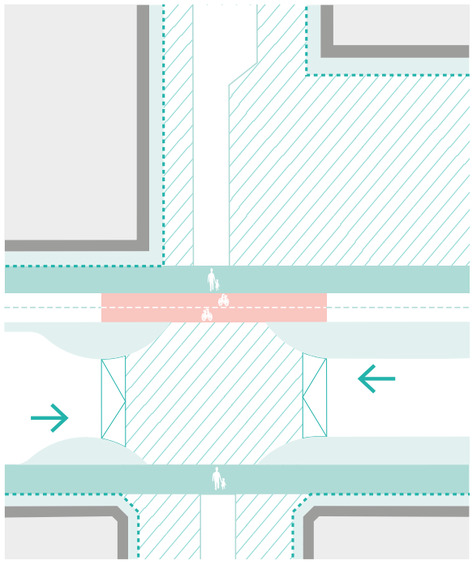

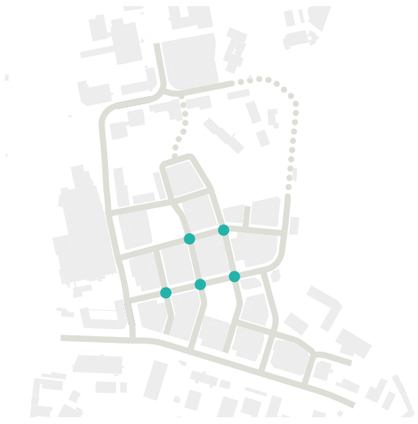

2.57
Punkter med upphöjd korsning och företräde cykel.
Diagram: Okidoki Arkitekter + 02landskap.

Lågfartsgata

Lågfartsgatorna anläggs i en nivå och med vistelseytor samt följer principen att gång- och cykeltrafik går före bilism. Möblering tillåter passage även för större fordon, men saktar ner farten och annonserar att lågfart råder.

Lågfartsgatorna skiljer sig från det övriga gatunätet. De har inte kopplingar ut mot A Odhners gata, och kommer därför inte att ha genomfartstrafik, utan mest trafik med mål på gatan. Övriga gator i området har mer traditionell gatustruktur, med trottoarer och körfält åtskilda.

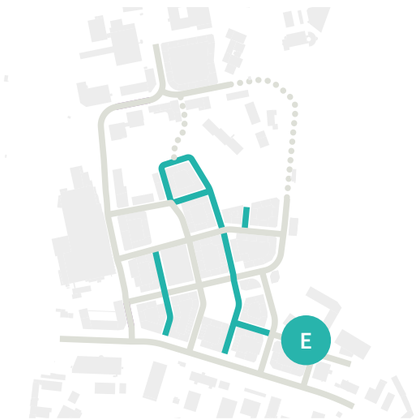

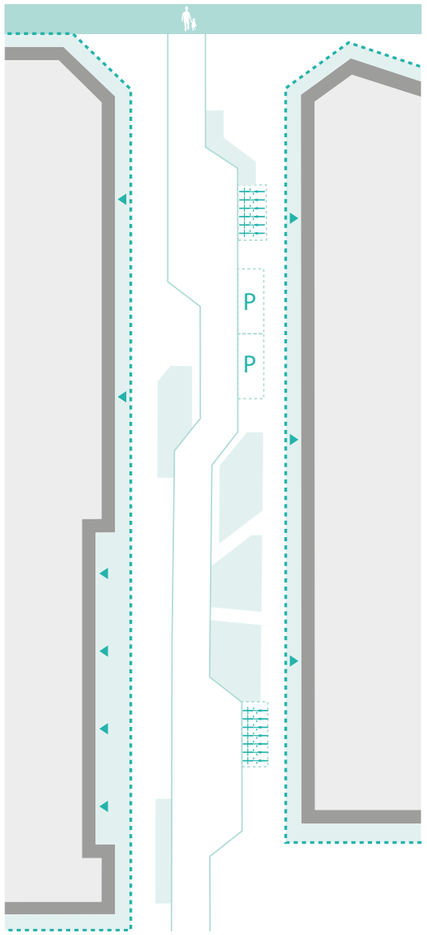

2.58
Princip för lågfartsgator i området.
Diagram: Okidoki Arkitekter + 02landskap.

2.59 ⌃
Blandtrafiksgata. Straatzicht Nieuwe Stationsstraat, Arnhem Nederländerna.
Foto: Michielverbeek.

2.60
Shared space och gröna gator. Marunouchi Nakadori Dori, Tokyo, Japan.
Foto: Mitsubishi Real Estate.

2.61
Markbeläggning utformas som ett golv för hela gatan. I mitten anläggs ett tydligt stråk dit biltrafiken hänvisas i första hand. Tübinger Strasse, Stuttgart, Tyskland.
Foto: Mussklprozz.

2.62
Lågfartsgatan ges extra omsorg.
Rendering: Okidoki Arkitekter.

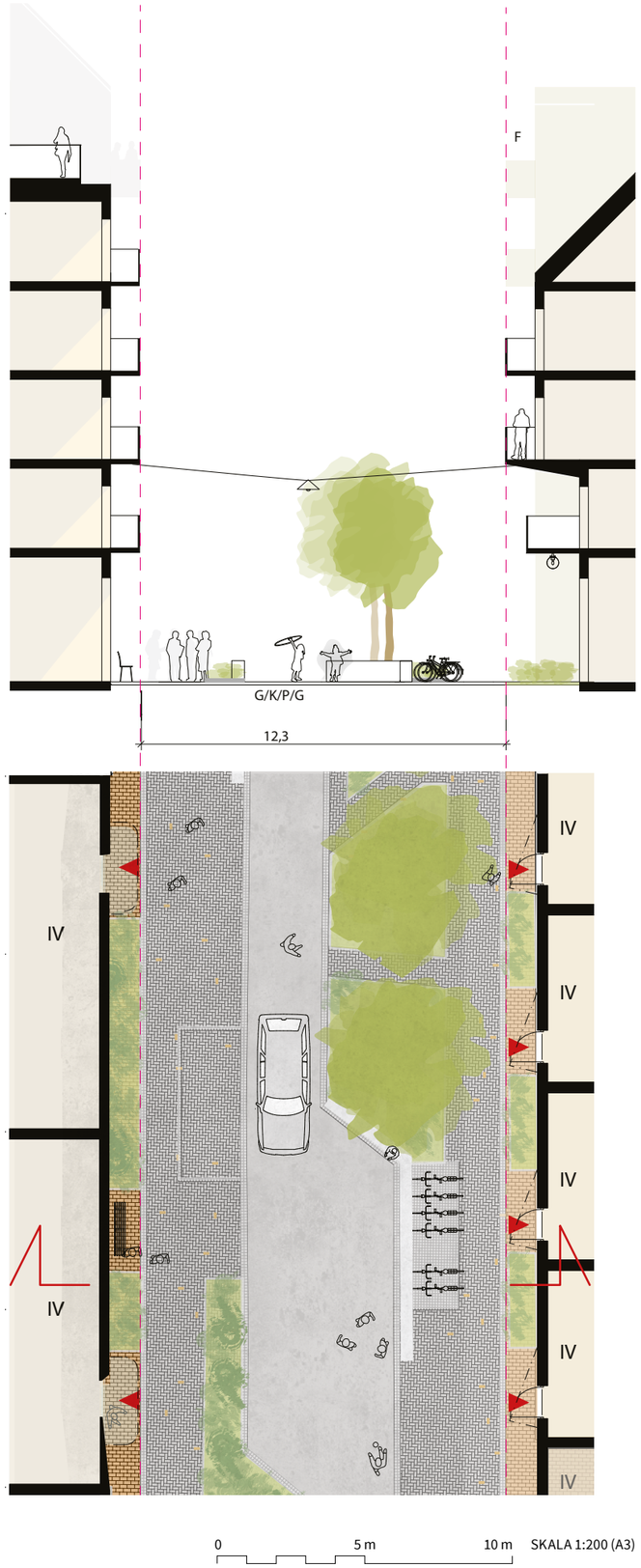

2.63
Utsnitt lågfartsgata.
Plan och sektion: Okidoki Arkitekter + 02landskap.

Lågfartsgatan - där alla rör sig

Det ska verkas för att belysning och möblering längs lågfartsgatorna väljs så att de blir karaktäristiska för området. Dessa gator erbjuder en annan typ av gatumiljö än övriga lokalgator och gensomfartsgator.

Längre partier av vegetation och möbler som kombinerar sittplatser och cykelparkeringar uppmuntras längs stråken. Lägen anpassas så att passage och angöring möjliggörs och det blir bra platser för både paus och lek.

Möblering allmän plats

Rätt balans eftersträvas mellan öppna, breda ytor som är enkla att underhålla för trafikkontorets fordon och intressanta element som smyckar gaturummet. Kluster av konst, cykelställ, bänkar och träd används i så stor utsträckning det går.

Utrustat för cykel

Med enkla medel kan en vardag oberoende av bilen underlättas. Stadsdelen förses med fördel med cykelutrustning så som cykelpumpar på strategiska ställen. Cykelparkering finns i anslutning till stråk och offentliga rum och bekväma och trygga överfarter i mötet med motorfordon.

Sittmöbler/hybrider

Sittplatser, lekutrustning och belysning är av hög kvalitet i stadsdelen och ett innovativt förhållningssätt kring samutnyttjande tillämpas. Funktion och konst flätas ihop det offentliga rummet.

Hybrider som rekvisita

Det är en ambition att Södra Änggården innehåller dubbel- eller trippelutnyttjade gatumöbler. Det kan innebära att cykelställ även fungerar som gatubelysning eller att parkbänken även är en laddningsstation och en gungbräda.

2.64 ⌃⌃
Musikaliskagungbrädor.Impulse, Montreal, QC, Kanada; av Lateral Office and CS Design, 2016.
Foto: Ulysse Lemerise / OSA.

2.65
Väderskyddade cykelställ. SkoleniSydhavn,Köpenhamn, Danmark; av JJV Arkitekter.
Foto: Okidoki Arkitekter.

2.66
Fotstöd vid vägkorsning, ett sätt att uppmuntra och förenkla för cyklister. Köpenhamn, Danmark; av ©Copenhagenize Design Company.

2.67
Konst kan vara aktiverande. Okänd skapare, Lucern, Schweiz, 2011.
Foto: Manuela Jans / Neue Luzerner Zeitung

Belysning

Visionen är att stadsdelen har armaturer på stolpar längs de större gatorna, medan lågfartsgatorna har linhängd beslysning. Lekmiljöer och sittplatser i området upplyses så att platserna upplevs trygga även kvällstid. Kreativa lösningar med infälld belysning i möbler och liknande kan minska behovet av övrig belysning och göra att själva platsen lyser upp.

2.68 ⌃
Inspiration till linhängd belysning över lågfartsgatorna.
Rendering: Okidoki Arkitekter.

2.69
Platsljussättning, Köpenhamn.
Foto: 02landskap.

2.70
Parkbeslysning Sky Park, Focuslighting.

2.71
Gatubeslysning Vialume, Fagerhult.

3

Mötet med kvartersmarken gestaltas så att boende och besökare i stadsdelen känner sig trygga i användandet. Här beskrivs kvaliteter för bebyggelse, förgårdsmark, gårdar och pocketparker.

Kvartersmark

Bebyggelse

Kvarterets bostadstypologier

Blandningen av byggnadstypologier inom kvarteret bidrar till att attrahera en demografiskt varierad invånarbas. Bostäder och lokaler i nära anslutning höjer även attraktionen för att etablera serviceverksamheter i området och bidrar tillsammans till en ny levande stadsdel.

Från höghus till låghus

Högre byggnader placeras strategiskt för att inte skugga verksamheter eller gårdar dagtid. De ger möjlighet att sänka byggnadshöjden i andra lägen utan att påverka det totala invånarunderlaget.

Övrig bebyggelse

P-hus, skola/förskola och kontor gestaltas som egna enheter och behöver inte vara varierade i sig. Gestaltningen förhåller sig till den mänskliga skalan.

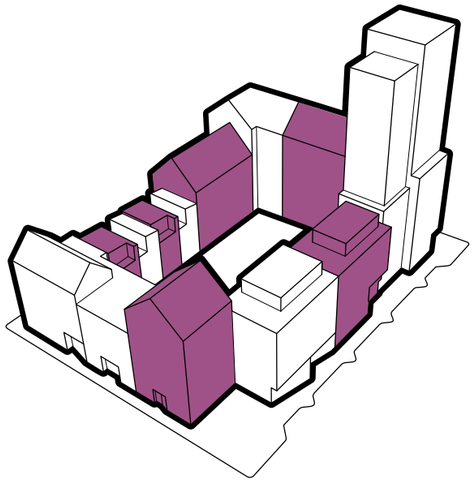

Bostäder i höghus
Flerbostadshus
Möjlighet till radhus

3.76
Södra Rosendal, Uppsala; av ©Utopia Arkitekter.

3.77
Sluseholmen Row Houses, Sydhavnen, Köpenhamn, Danmark; av Arkitema / Soeters Van Eldonk Ponec.
Foto: Okidoki Arkitekter.

3.78
Karta över typologier i området.
Situationsplan: Okidoki Arkitekter.

3.79
Nytt möter gammalt i finstämd kombination. Låg bebyggelse samspelar med en hög punkt.
Fyrtårnet, Østerbro, Köpenhamn, Danmark; av Lundgaard & Tranberg A/S.
Foto: Okidoki Arkitekter.

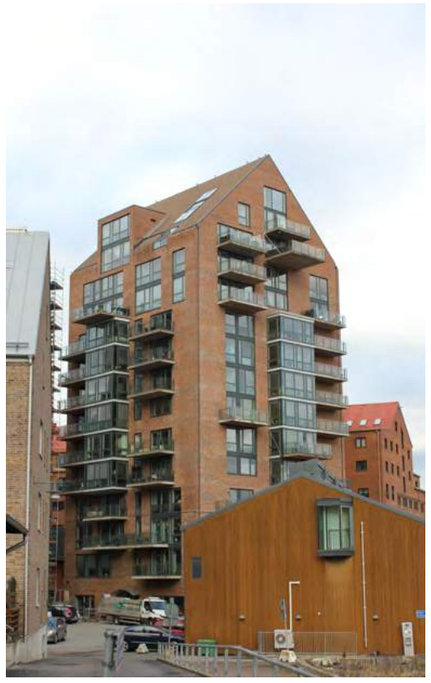

3.80
Brf. Silon, Göteborg; av Wingårdh Arkitekter.
Foto: Okidoki Arkitekter.

3.81
Vy från en balkong. En av de högre byggnaderna leder rörelsen upp mot Änggårdsbergen.
Rendering: Okidoki Arkitekter.

Högre hus

De högre husen sätter en prägel på stadsdelens siluett, där bostadshus i kvarter upp till 8 våningar är rådande. Dess placering är anpassad till historiska utblickspunkter från Änggårdsbergen ut mot havet.

Hur byggnadernas övre del utformas blir av stor betydelse för vilket intryck de ger på håll. Här bör en hög ambitionsnivå råda. Med fördel är den del som sticker upp över kvarterens samlade siluett smalare än basen.

Leder blicken

De högre husen gestaltas antingen som solitärer i kvarteret alternativt tillsammans med direkt närbelägna lägre byggnader. I gatumiljön blir de högre husen ett blickfång, ett mål som bjuder till rörelse.

En genomgående hög detaljeringsnivå ger området en karaktär och särart.

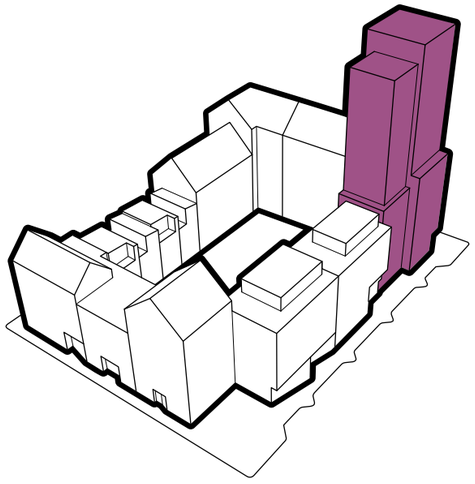

Taklandskapet

Den mixade typologin medför olika förutsättningar för respektive byggnads tak. Inom varje kvarter uppmuntras olika lösningar för taken, allt från branta takvinklar till takterrasser.

De gröna taken blir en resurs för kvarteret och bidrar till fördröjning av dagvatten samt en ökad biologisk mångfald. Takterrasser kan vara privata, fastighetsgemensamma eller helt kvartersgemensamma. Med fördel finns det tillgång till en takterrass för alla boende inom ett kvarter.

Aktiva tak

På ca en tredjedel av kvarterets tak föreslås vistelseytor med odling och rekreation som kompletterar kvartersgårdarna med en ljus och luftig miljö för de boende i Södra Änggården.

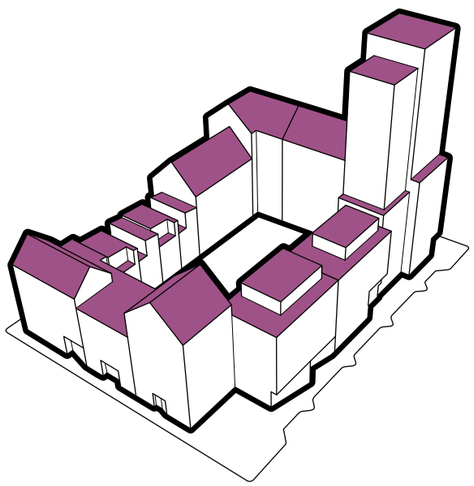

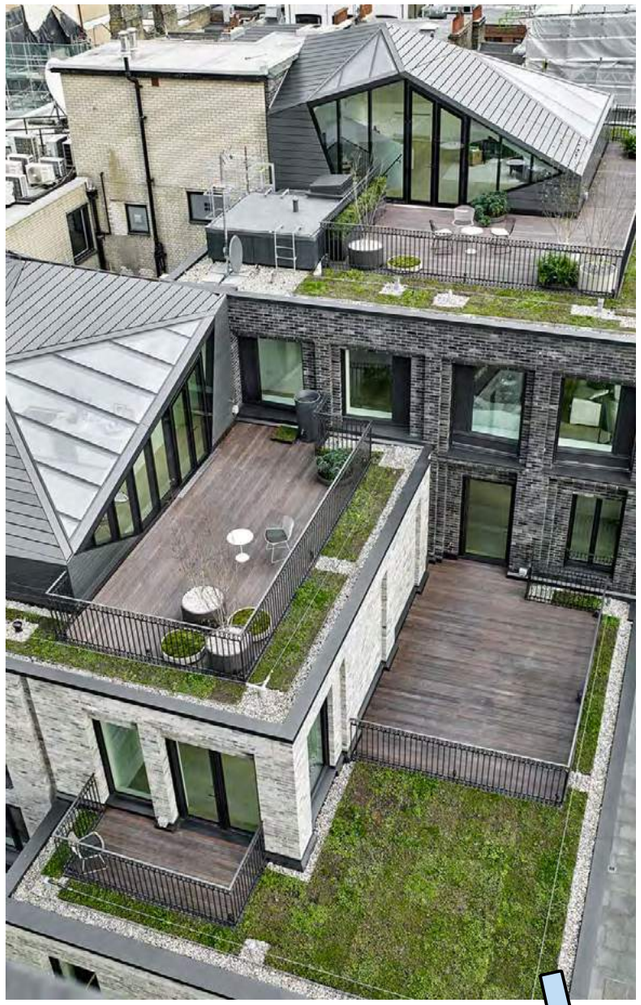

3.82 ⌃⌃
Corner House, Fitzrovia, London, Storbritannien; av DSDHA. Foto: Christoffer Rudquist.

3.83
Branta vinklar varierar taklandskapet. Hyresrätter, Danska vägen, Göteborg; av ©Semrén & Månsson.

3.84
Takträdgård i flera nivåer med utblick över Göta Älv; av ©02landskap.

3.85 ⌃⌃
Tegelfasad i relief. Corner House, Fitzrovia, London, Storbritannien; av DSDHA.
Foto: Christoffer Rudquist

3.86
Tegelvariation. Abode, Great Kneighton, Cambridge, Storbr.; Proctor and Matthews Architects.
Foto: Tim Crocker

3.87
Tydligt markerade bottenvåningar i Södra Änggården.
Rendering: Okidoki Arkitekter.

⌃⌃ **3.88**
Detalj - tegelfasad KTH studentbostäder; av Sandellsandberg.
Foto: Okidoki Arkitekter

Fasader och material

”Gediget” är ledordet och koncept-bäraren för fasaderna i Södra Änggården. Inspiration till den nya bebyggelsen hämtas från områdets befintliga byggnader med övergripande tegelfasader från 1960-talet.

Indelning och materialitet

Majoriteten av fasaderna mot gata utformas i tegel, ett material som går att variera mycket, är tåligt och åldras vackert. Med fokus på tegel vill vi visa på estetiska och geometriska uttrycksmöjligheter. Teglets format kan ge inspiration till kompletterande andra material med bibehållen gedigen karaktär. Variation kan även uttryckas i teglets längd, bredd, färg och hålighet. Fogens placering, tjocklek och färg bidrar till tegelväggens uttryck.

Byggnaders gatufasad uppförs obruten, i samma material, och med regelbunden fönstersättning i högst ett halvt kvarter längs kvarterets kortsida, respektive en tredjedels kvarter längs kvarterets långsida. Detta för att garantera att kvarteren ges viss variation.

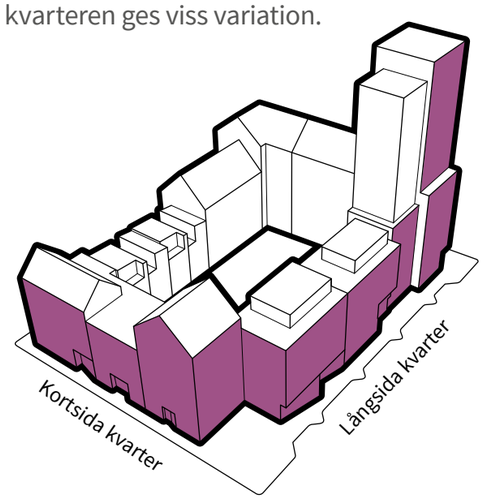

Bottenvåningar

Längs huvudstråk och vid torget planeras för lokaler i bottenvåningarna. Lokaler medför att det finns uppsikt över gator och torg vilket ökar den upplevda tryggheten.

Sockelvåningar markeras och ges särskild omsorg i utformningen då det är de som syns på nära håll. De aktiva bottenvåningarna ramas in genom en palett av kvalitativa materialval, förskjutningar i fasad, uppglasade cykelrum, variation i fasadöppningar och indragna arkader för cykelparkering.

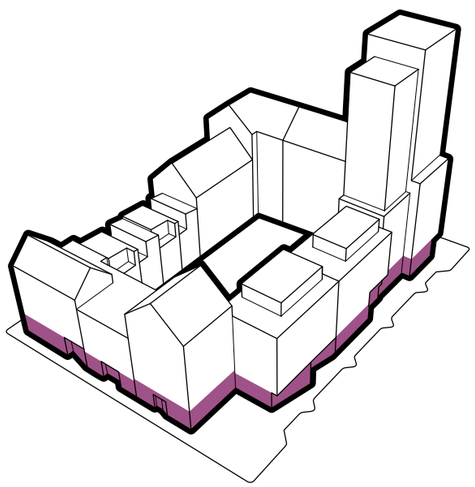

3.89
En viktig parameter för att ta hand om livet på gatan är att vara omsorgsfull avseende bottenvåningarnas utformning.
Rendering: Okidoki Arkitekter.

3.90
Markerad, väl gestaltad och välkomnande entré.
Etaget, Stockholm; av ©Kjellander + Sjöberg.

3.91
Portgång in till gård med möjlig cykelparkering.
Foto: Okidoki Arkitekter.

3.92
Omfamnande och varm entré. VYN, Nacka;
av ©Utopia Arkitekter.

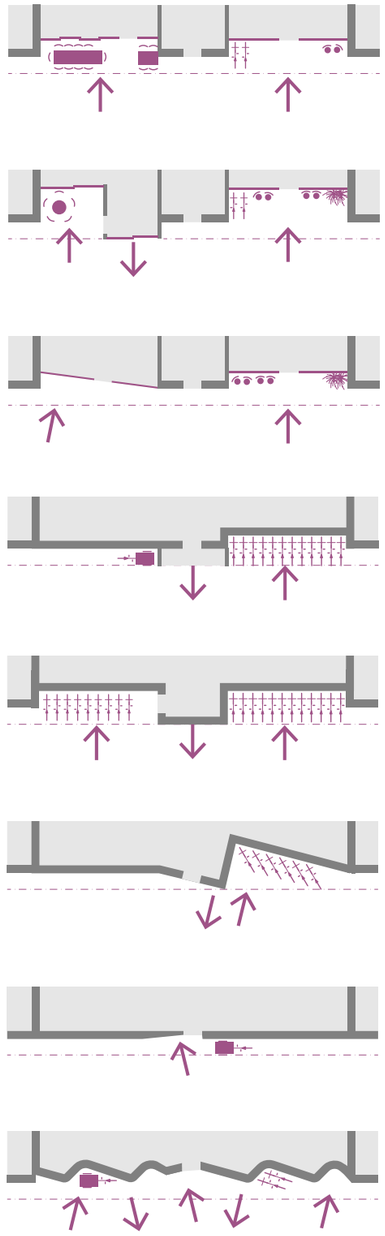

3.93
Varianter av entréprinciper.
Illustration: Okidoki Arkitekter.

Entréer

I gränszonen mellan byggnad och gata ligger en betydande del av utformningen av gaturummet. Här uppmanas stor kreativitet gällande materialval och framförallt livförskjutning av fasaden.

Livförskjutning skapar möjligheter till cykelparkering nära entrén, olika inslag av grönska och planteringar. En zon i gränssnittet mellan privat och offentligt som aktivt ska gestaltas.

Portgångar

Portgången har en viktig funktion i kvarteret. Här kan cykel- och barnvagnsrum smidigt lokaliseras men det är också dagvattnets väg ut till förgårdsmark och pocketparker. Portgången är den enda visuella kopplingen mellan gård och gata vilket gör den viktig för upplevelsen av gaturummet. Belysta gångar blir ett vackert och djupverkande inslag i fasaden.

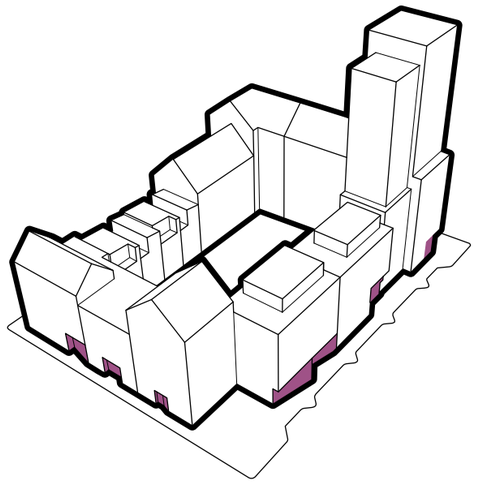

Balkonger

Balkongerna bidrar mycket till hur en stadsbild upplevs. Gatufasaderna innehåller ett varierat uttryck men förhåller sig till samma grundmått. Balkonger får därför kraga ut till fastighetsgräns, men inte längre. Franska-, grunda- och indragna balkonger uppmuntras på husens gatufasader.

Önskas djupare balkonger, än förgårdsmarken om en meter, får balkongen dras in, helt eller delvis. Hela huslivet kan också dras bakåt, för att skapa mer utrymme för balkonger men också för att skapa en större förgårdsmark. Vid planering av balkonglägen ska hänsyn tas till hur förgårdsmarken ska utformas. Planteringar på förgårdsmark kan inte placeras direkt under en balkong om inte vatten leds ner i växtbäddarna från exempelvis stuprör.

Mot gården kan balkonger byggas med fritt djup, förutsatt att dagsljusbehov i lägenheter kan tillgodoses.

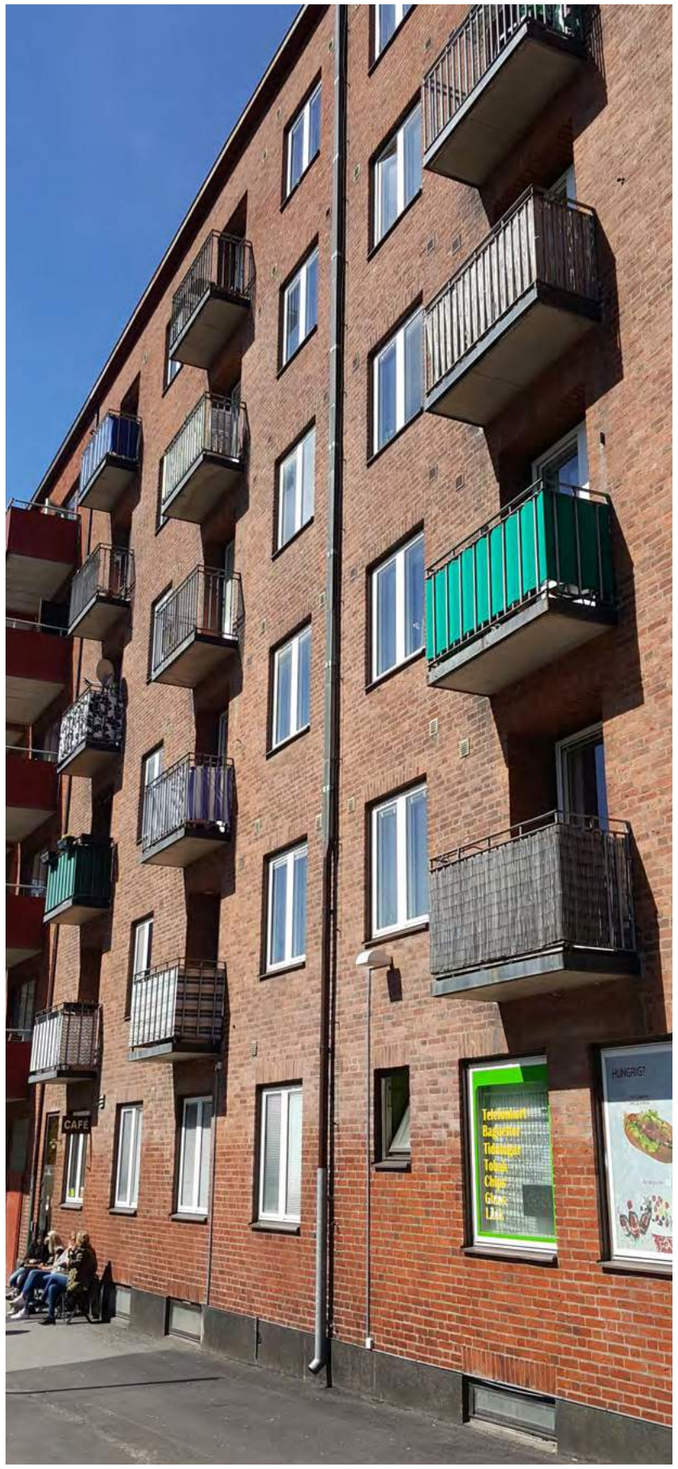

3.94
Grunda, delvis indragna balkonger. Stampgatan, Göteborg
Foto: Okidoki Arkitekter

3.95 ⌃
Fransk balkong på Rue Béranger, Paris 3:e arrondissemanget, Frankrike.
Foto: Moonik.

3.96
Indragna balkonger för ett ökat djup.Norra Munktellstaden, Eskilstuna; av Okidoki Arkitekter.
Rendering: Okidoki Arkitekter.

3.97
Rätt utrustade rum gör det enkelt och attraktivt. Washington DC, USA; av © Bike Room Designs.

3.98
Ställ och lås-möjligheter för olika behov. Tacoma Central, Washington DC, USA; av © Bike Room Designs.

3.99
Tydlig och välkomnande entré ökar inte bara användandet utan även tryggheten. Cykelförråd, Perpignan, Frankrike; av Iglesias-Hamelin Arquitectos. Foto: Salva López.

3.100
Med cykelrum visuellt likställda med gemensamma utrymmen ökar trivsel och skötsel. Cykelförråd, Perpignan, Frankrike; av Iglesias-Hamelin Arquitectos. Foto: Salva López.

3.101
Förgårdsmark med cykelplats. Brf. Ohoj, Malmö; av ©Hauschild + Siegel.

Cykelparkering

Bikeability i stadsdelen är till för att sätta fokus på cykelanvändande som främsta transportmedel. Det ska vara lätt och attraktivt att använda cykel.

Bra gestaltning utanför E-tal

Om cykelparkering gestaltas attraktivt och är direkt nåbart från entré och trapphus räknas denna parkeringsarea ej in i exploateringstalet. Smidig infrastruktur är en viktig nyckel till att välja cykeln, men lika viktigt är att ta hand om den mellan turerna.

Konst och innovation

Vardagens bränsle

Konst implementeras aktivt i stadsdelen för att främja engagemang och lokaltillhörighet. Konsten kompletterar områdets vision om en stark koppling mellan täthet och natur, cykeln som främsta färdmedel samt kollektivtrafikens stora betydelse.

Under bygg- och etableringstiden finns ambitionen att ytor som parkeringsplatser, befintliga fasader och omvandlade byggnader avsätts för leklust och innovation på plats och till viss del blir till permanenta inslag i stadsbilden.

Konsten i Södra Änggården kan vara:

- Integrerade attribut i byggnadsdelar, tex väggmålning på fasad eller vid entréer, skulpturer eller konstnärlig belysning
- Markmaterial och mönster på stadens golv
- Hybridutformade gatumöbler
- Lagliga konstytor
- Tillfälliga installationer som förändras och lever med tiden

Byggherrens ansvar

Byggherrar ansvarar för att initiera och driva förutsättningar för konst och innovation under byggtiden. De avsätter medel för finansiering av konstnärlig utsmyckning inom området.

3.102
Den offentliga konsten är ett karaktärsbyggande element som bidrar till ett skönare stadsliv. Den skapar möten, väcker känslor och initierar nya tankar. Den berikar vår vardag.
Rendering: Okidoki Arkitekter.

3.103
Typkvarteret visar ett exempel på varierad typologi, olika användande av taklandskapet, samt kvarterets relation till pocket park och innergård.
Rendering: Okidoki Arkitekter.

Kvarteret

Typkvarter med grönska

Kvarterstrukturen i stadsdelen innebär att bostadsgårdarna är slutna, vilket ger bra förutsättningar för en halvprivat och omhändertagen miljö.

Dagvatten, kvartersmark

Vatten ska fördröjas på kvartersmark, se dagvattenutredning. Fördröjningen görs med fördel synlig på gårdar , dvs att hanteringen av vattnet används som en del av utformningen i planteringar eller ränndalar mm. Risk för skyfall ska beaktas i projekteringen som ska säkra utflöde från gård.

Pocketparkerna används också för fördröjning av dagvatten, dit kan främst takvatten ledas, samt det som tas om hand i remsan på kvarterens utsida.

I kvarteren finns:

- Förutsättningar för odling, trädplantering och dagvattenhantering vilka är olika för alla gårdar. På gårdar med garagebjälklag säkerställs ett planteringsdjup för att skapa goda förutsättningar för gröna gårdar.
- Gemensamma platser för lek och vistelse i bästa läge.
- Bostäder på bottenvåning som får uteplatser, med möjlighet att sätta sin egen prägel. Privata uteplatser avgränsas med planteringar eller spaljéer.

Gårdar

Kvarterens utformning följer generellt principen: lägre i sydväst och högre i nordost för att prioritera ljuskvaliteter inom de enskilda bostadskvarteren.

Trygg miljö

Gården erbjuder en trygg miljö för de mindre barnen. De innehåller ordentligt med plats för cykelparkering, odling, gemensamma uteplatser för de boende, lekutrustning och vackra planteringar.

Utformningen anpassas efter gårdarnas olika förutsättningar för dagvattenhantering, planteringar och ev underbyggt garage.

Eventuella komplementbyggnader bör placeras där det är bäst förutsättningar för att inte skugga gårdsyta för mycket.

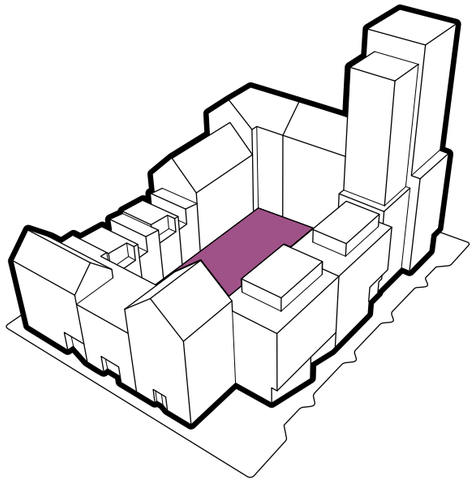

3.104 ⌃

Varierande skala, belysning och höjd skapar en gradient mellan privat och gemensamt. Kv. Fiskpigan, Trosa; av Meter Arkitektur. Foto: Ulf Celander.

3.105

Upphöjda planteringar för grönskan närmre ögonen och kan medge sittplatser i det gröna, Aveny Wallenstam, Göteborg; av ©02landskap.

3.106

Utnyttja ytan mellan fasad och gata för plantering och dagvattenhantering, Kvillebäcken, Göteborg; av ©02landskap.

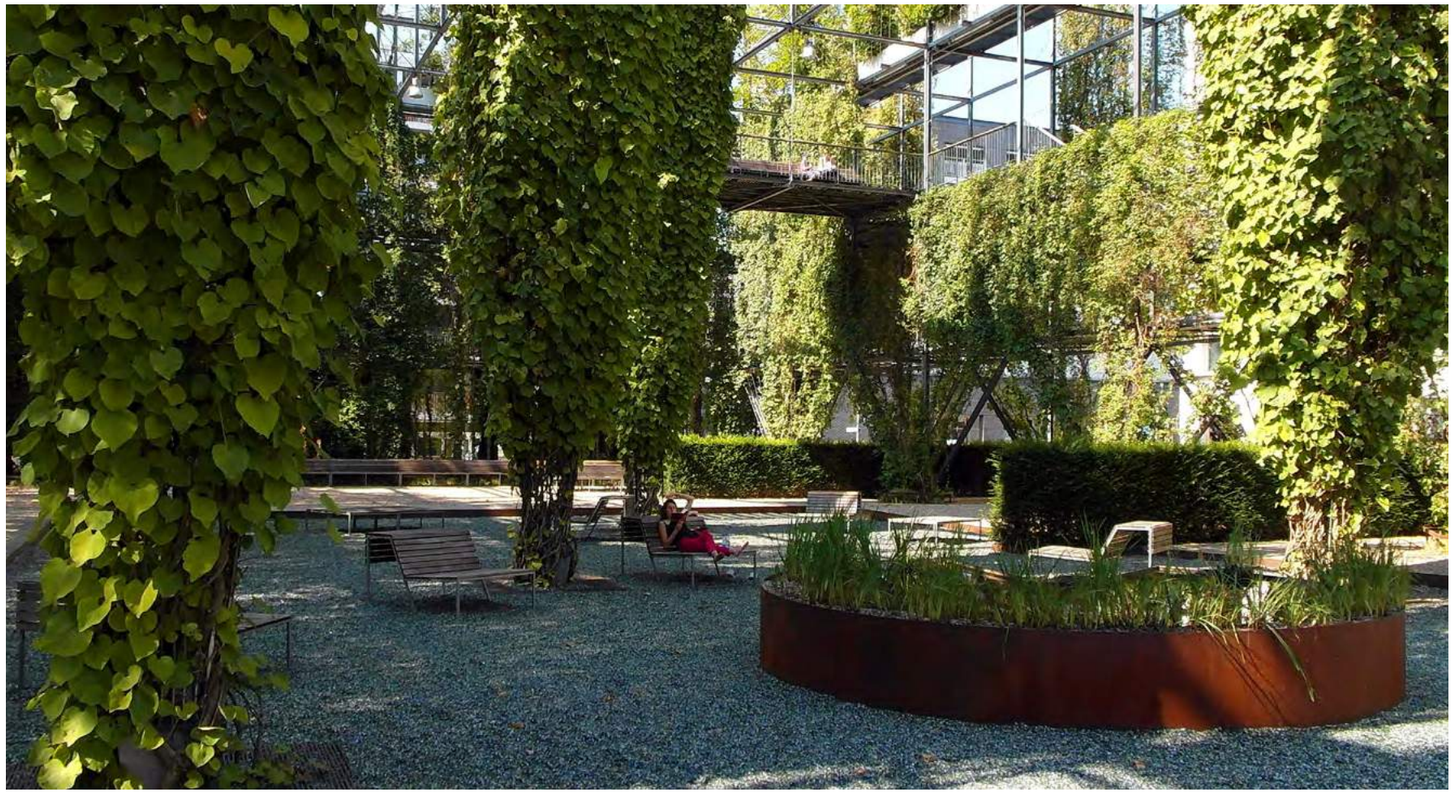

3.107
Flytande övergångar mellan gräs och gata. The High Line, New York, New York, USA; av Diller Scofidio + Renfro.
Foto: Okidoki Arkitekter.

3.108
Pocket park på Rosenlundsgatan, Göteborg; av 02landskap
Foto: Ulf Celander

3.109
Vertikal grönska, grus och sittbänkar både avskilt och i aktiva lägen. MFO-Park, Zurich - Burckhardt + Partner / Raderschallpartner, 2002.
Foto: Roland Fischer, Zürich (Switzerland)

Pocketparker

Miniparker på kvartersmark

Pocketparken är gatans mötesplats, en park i miniformat med hög detaljeringsnivå.

I stadens rytm erbjuder pocketparken ett lugnare tempo och använder till fullo programmets komplexitet som bas för att skapa ett varierat rum som mötesplats där konst, cykelparkering, lek och planteringar samexisterar. Vidare kan pocketparker även ha bullerreducerande egenskaper och hantera dagvattnet på kvartersmark.

Här uppmuntras stor kreativitet och att samtliga delar av pocket parken gestaltas; marken och dess väggar i form av fasader som vetter mot parken, gärna med stort inslag av konst.

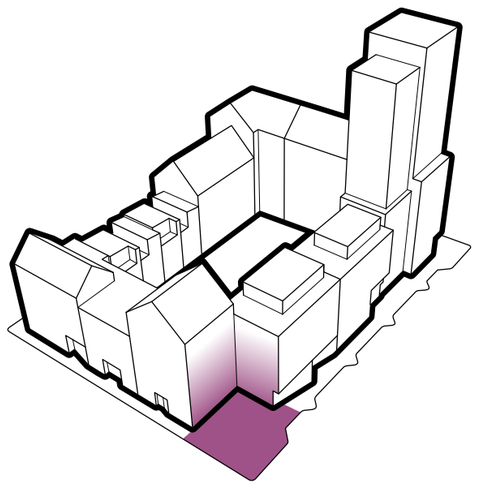

Skola och förskolor

Skolan vid platån

Områdets bästa platser till utbildning

Skolan i Södra Änggården placeras i direkt anslutning till Änggårdsbergens naturreservat. Skolgården kommer att ha två nivåer. Den nedre nivån omgärdas av byggnad samt bergsskärning och blir en plan, trygg lekmiljö med inslag av plantering. Den övre nivån "Platån" blir mer skogslik och sluter an till naturen i kanten av Änggårdsbergen.

I samband med skolan planeras ett idrottscenter med fullstor sporthall enligt kommunens önskemål.

I den fullt utbyggda stadsdelen finns en F-9 skola. Under utbyggnaden av stadsdelen följer skolan utbyggnadstakten, dvs byggs ut successivt.

Skolan gestalting bör utgå från att skolan ska kännas igen som helhet. Materialmässigt ges skolan gärna ett utseende som skiljer sig från bostäderna. Långa fasader bör brytas ned i mindre beståndsdelar utan att helhetsintrycket går förlorat.

3.110
Steinerskolans form följer pedagogiken till den österrikiska filosofen Rudolf Steiner. Byggnad: Steinerskolen, Fredrikstad, Norge; av Link Arkitektur.
Foto: Hundven Clements Photography.

3.111
Barnlek i skog
Foto: Anders Häggdahl.

3.112
Områdets förskolor är placerade i skyddade lägen nära skog och park för att uppmuntra en aktiv relation till naturen redan i tidig ålder.
Byggnad: Vendelsö Hage Förskola, Haninge; av Link Arkitektur.
Foto: Hundven Clements Photography.

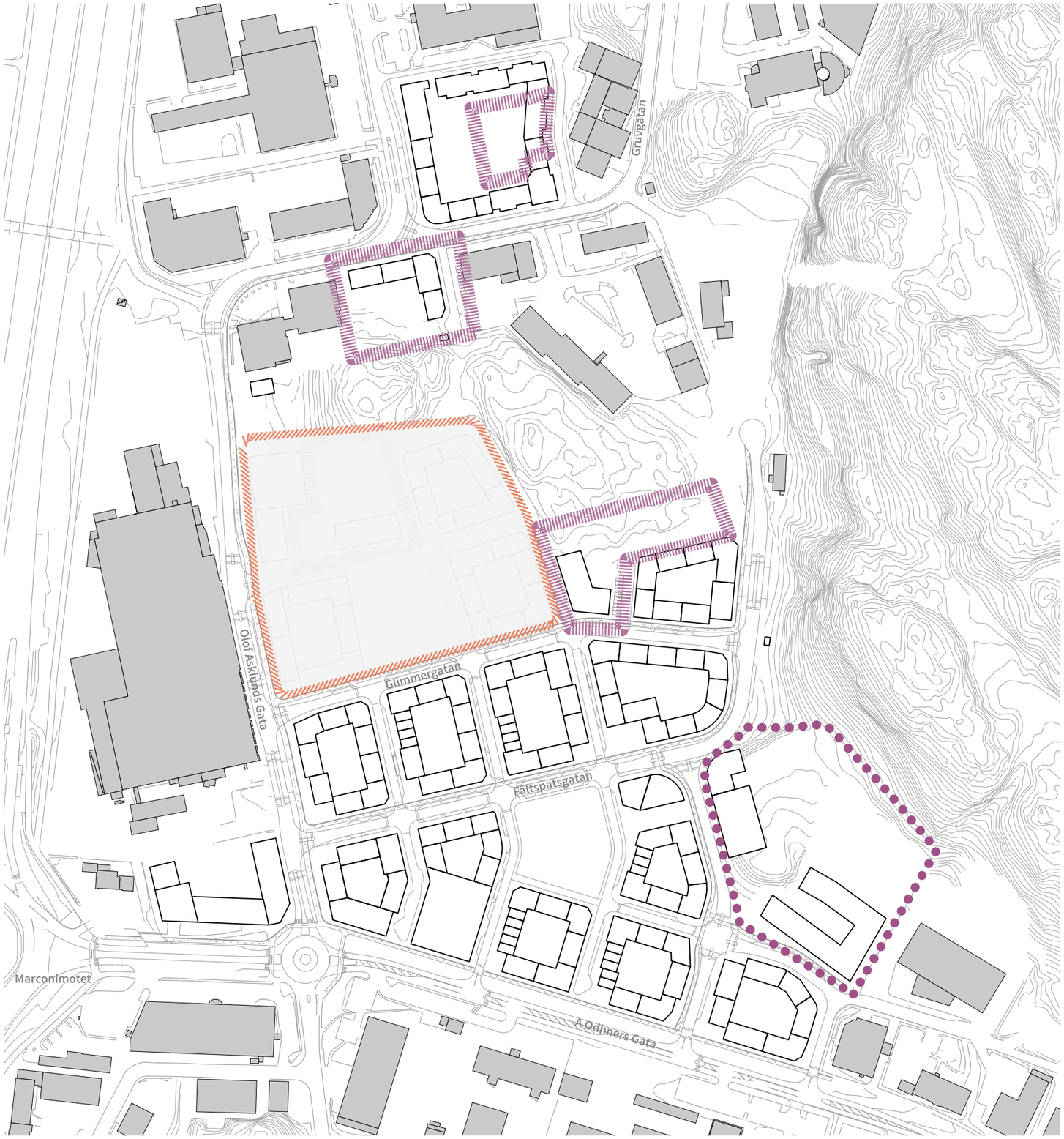

Förskola

Skola

3.113
Lägen för förskolor och skolor inom området
Situationsplan: Okidoki Arkitekter.

Hanteras i separat detaljplan

Förskolor

Direktkontakt med park

Förskolorna är noggrannt utplacerade i stadsdelen avseende närhet till större grönytor. 2 av 3 förskolor har direkt access till Stadsdelsparken, där en större lekplats finns. Närheten till naturen blir en stor pedagogisk tillgång för dessa förskolor.

Från Grönkilen når man lätt stigarna som leder vidare upp i naturreservatet.

Förskolorna innehåller 3 till 9 avdelningar, där förskolan i kv 18 är den minsta och i kv 13 den största.

Materialmässigt ges förskolan gärna ett utseende som skiljer sig från bostäderna. Långa fasader bör brytas ned i mindre beståndsdelar utan att helhetsintrycket går förlorat. I de fall förskolan ligger inbäddad i ett bostadshus, följer förskolan bostädernas gestaltning.

Parkering

Parkeringshus

Bilens roll i stadsrummet

Området har god tillgänglighet för bil. Fokus vid utformningen av gatunätet är på fotgängare och cyklister kombinerat med effektiva parkeringslösningar.

Planförslaget anger två större parkeringshus samt parkering i garage i underbyggda gårdar i varierande omfattning.

Gestaltningsmässigt uppmuntras att p-husen ska ges ytterligare funktion än att bara parkera, exempelvis park på tak, klättervägg eller intervallträningstrappa. Med fördel ges även p-husen ett övervägande grönt inslag. P-husen behöver inte följa rekommendationen om variation i kvarterets längsled.

Övriga byggnader

Byggnader utöver bostäder och de som redan nämnts behöver inte heller följa rekommendationen om variation i kvarterets längsled. Tekniska anläggningar som ligger fritt, så som transformatorstationer och tryckstegringsstationer, ska gestaltas omsorgsfullt så att de tillför estetiska värden till omgivningen.

3.114
Parkeringsgarage som dubblerar som pulkabacke.
Stadsberget, Piteå; av White Arkitekter.
Foto: Lindman Photography

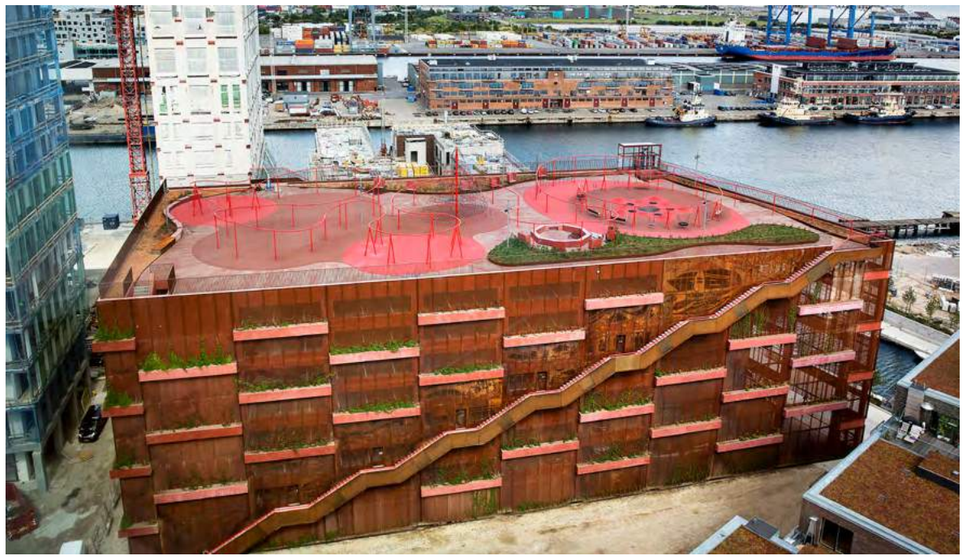

3.115
Större parkeringshus behövs i området för att möta parkeringsbehovet. Nordhavn, Danmark; av JAJA Arkitekter.
Foto: Peter Sörensen

» 3.116
Vy över Södra Parken
Rendering: Okidoki Arkitekter.

3.117
Garagenedfart i fasadliv, höjdskillnad tas upp inuti byggnad. Kastellgatan, Göteborg.
Foto: Okidoki Arkitekter.

BULLAR OCH KAKOR
CykelJazz